

THE ACCOUNT COMMITTEE 6

Zh.N. Nupirov

On Parliament of the Republic of Kazakhstan consideration of the Report of the Accounts Committee for control over execution of the republican budget for 2012. 11

NEWS 13

COVER STORY

Zeynelgabdin A.B.

Government audit as a management tool for economy 21

INFOGRAPHICS

Results of monitoring for compliance with the use of funds of the republican budget allocated to Mangistau region including targeted transfers and loans under the legislation of the Republic of Kazakhstan, as well as the completeness and timeliness of revenues to the state budget 28

On the results of monitoring the effectiveness of the use of state assets and quasi-state sector assets management as well as the republican budget and the National Fund "National Holding "KazAgro" JSC and its branch organisations 34

Results of monitoring the effectiveness of the implementation and evaluation of sectoral programs on tariff policy and on the development of competition for 2010-2014 as well as of monitoring the conformity of the state assets to the legislation of the Republic of Kazakhstan. 40

FINANCIAL MANAGEMENT

Dubitsky A.A.

Informatization and the environmental situation – are the priorities for State Financial Control 52

EXPERTISE

T.N. Ibrashov

New Rules - detailed regulation of external public financial control 59

FACTS AND FIGURES 60

EDITORIAL BOARD 63

« ГОСУДАРСТВЕННЫЙ
АУДИТ
КАК ИНСТРУМЕНТ
УПРАВЛЕНИЯ
ЭКОНОМИКОЙ »

Есеп комитеті

Есеп комитеті 2013 жылдың бірінші жарты жылдығына арналған жұмыс қорытындысын шығарды. Ведомство төрағасы Аслан Мусин есепті кезеңдегі қызметтің негізгі көрсеткіштерінің жақсарғанын атап өтті.

Бюджет қаражатын бақылаумен қамту тек 2013 жылғы жарты жылдықта өткен жылғы барлық қамту көлемінен 40%-ға артып отыр. Есепті кезеңде бақылаумен қамтылған объектілер саны, өткен жылғы осыған ұқсас кезеңмен салыстырғанда 1,9 есеге өсті және 257 объектіні қамтыды. Анықталған бұзушылықтардың жалпы сомасы 265,9 млрд.теңгені құрады, бұл 2012 жылғы бірінші жарты жылдықтың көрсеткішінен 3,2 есе көп екені белгілі болды. Орнын толтыруға тиісті 4,5 млрд.теңгенің 3 млрд.теңгесі өтелді.

Тәртіптік жауапкершілікке тартылған лауазымды тұлғалар саны 29,5 есеге көбейді. Сөйтіп, есепті кезеңде 118 тұлға жазаланды, 2012 жылғы осыған ұқсас кезеңде бұл сан 4 тұлғаны құраған.

Егер соңғы 5 жылда Есеп комитеті іс қозғаған барлығы 18 әкімшілік хаттама болса, 2013 жылдың 6 айында дәл осындай сандағы көрсеткіш бой көрсетті. Есептелген 3,8 млн. теңге мөлшеріндегі әкімшілік айыппұлдың жалпы сомасынан 3,4 млн. теңге төленді.

Есеп комитеті шешімдерінің орындалуы бойынша көрсеткіштердің айтарлықтай жақсарғандығы атап көрсетілді. Есепті кезеңде бақылау іс-шараларының қорытындысы бойынша берілген ұсынымдарды іске асыру 100 %-ға қамтамасыз етілді. Орындалған тапсырмалар үлесі өткен жылғы осыған ұқсас кезеңмен салыстырғанда 6 есеге көбейді және 59%-ды құрады.

Жоғарыда көрсетілген оң нәтижелерге, Есеп комитетінің төрағасы Аслан Мусиннің пікірі бойынша, бақылау іс-шараларының барлық кезеңдерінде ішкі аудитті, сондай-ақ бақылаушылар қызметін бағалау жүйесін енгізудің арқасында қол жеткізілді.

Оның сөзіне қарағанда, бүгінгі таңда мемлекеттік қаржылық бақылау органдары алдында тұрған басты міндеттердің бірі мемлекеттік аудитке өту болып табылады. Осыған байланысты, біздің стандарттарымыздың шетелдік аналогтарға сәйкестігіне бағалау жүргізу, заңнаманы, барлық регламенттеуші құжаттар мен әдіснамалық базаны талдамадан өткізу қажет.

Есеп комитеті жолаушы тасымалын субсидияландыруға бағытталған бюджеттік бағдарламалардың іске асырылуын бағалау қорытындысын шығарды.

Отырыс барысында Көлік және коммуникациялар министрлігінің 2010-2014 жылдарға және 2011-2015 жылдарға арналған стратегиялық жоспарларының бір қатар көрсеткіштеріне қол жеткізілмегені атап көрсетілді. Министрліктің

Есеп комитеті

бюджеттік бағдарламалары стратегиялық жоспарлардың бағыттарымен, мақсаттарымен, міндеттерімен және бюджет шығыстарын қаржыландыру көлемімен өзара байланысты емес.

Көлік және коммуникациялар министрлігі тарапынан ойдағыдай бақылаудың болмауы оларды 2010 және 2012 жылдардағы стратегиялық жоспарларды іске асыру бойынша жедел есептіліктегі көрсеткіштердің орындалуында көптеген олқылықтарға соқтырды.

Тасымалдаушылар шығындарын субсидияландырудың қолданыстағы жүйесі тасымалдаушыларды шығындарын төмендетуге ынталандырмайтындықтан, бюджет қаражатын тиімді және нәтижелі пайдалануға мүмкіндік бермейді.

«Жолаушы тасымалы» АҚ және «Қала сырты тасымалы» магистралды теміржол торабы мен локомотивтік күштерді қоспағанда, маршруттар кесімінде табыстар, шығындар және іс-әрекеттегі активтердің жеке есебін жүргізбейді. Субсидияландырылып отырған маршруттар кесімінде іс-әрекеттегі активтер туралы мәліметтер жоқ. «Жолаушы тасымалы» АҚ жолаушылар тасымалына қатысы жоқ, жалпы сомасы 66 млн.теңге болатын шығын субсидияландырылды.

«*Анықталған бұзушылықтардың жалпы сомасы 2012 жылғы бірінші жарты жылдықтың көрсеткішінен 3,2 есе көп екені белгілі болды.*»

Субсидияландыруға жататын жолаушы вагондарына категориялар беруді регламенттейтін мәселе бойынша, оның ішінде «PatentesTalgo» фирмасының вагондары мемлекеттік кепілгерлікпен алынбаған, заңнама деңгейінде олармен ойдағыдай жұмыс жасалынбаған.

Әлеуметтік-маңызды хабарламалар бойынша жолаушы тасымалын жүзеге асыратын тасымалдаушыларды анықтау жөнінде ашық тендер өткізудің белгіленген тәртібінің сақталмауы, «Кунан Транс» ЖШС-мен 370 млн.теңге сомасына жасалған Министрлік шартының мерзімін негізсіз ұзартуға жол берді.

2010-2012 жылдары Министрлік жолаушылар қамтылуының қалыптылығына қарамастан, Астана-Семей-Астана авиамаршрутына субсидияландыру жүргізілді, ол 139,1 млн. теңге сомасындағы бюджет қаражатының тиімсіз пайдаланылуына әкеліп соқтырды.

Отырыс қорытындысында Есеп комитеті Үкіметке бірқатар ұсынымдар әзірледі. Қазақстан Республикасы Көлік және коммуникациялар министрлігіне анықталған бұзушылықтарды жою, бюджеттік және өзге де заңнамалар, сондай-ақ бірқатар басқа да тапсырмалар талаптарын орындауда кемшіліктер жіберген лауазымды тұлғалар жауапкершілігін қарастыру бойынша шараларды қолға алу тапсырылды.

Счетный комитет

Счетный комитет подвел итоги работы за первое полугодие 2013 года. Председатель ведомства Аслан Мусин отметил улучшение основных показателей деятельности за отчетный период.

Охват контролем бюджетных средств только за первое полугодие 2013 года превысил объем охвата всего прошлого года на 40%. В отчетном периоде количество объектов, охваченных контролем, по сравнению с аналогичным периодом прошлого года, возросло в 1,9 раза и составило 257 объектов. Общая сумма выявленных нарушений составила 265,9 млрд.тенге, что в 3,2 раза больше показателя первого полугодия 2012 года. Из 4,5 млрд.тенге, подлежащих восстановлению, возмещено 3 млрд.тенге.

В 29,5 раза увеличилось количество должностных лиц, привлеченных к дисциплинарной ответственности. Так, в отчетном периоде наказано 118 лиц против 4 за аналогичный период 2012 года.

Если за последние 5 лет Счетным комитетом было возбуждено всего 18 административных протоколов, то такое же количество возбуждено только за 6 месяцев 2013 года. Из общей суммы начисленных административных штрафов в размере 3,8 млн. тенге оплачено 3,4 млн. тенге.

Отмечается значительное улучшение показателей по исполнению решений Счетного комитета. В отчетном периоде обеспечена 100%-ная реализация рекомендаций, данных по итогам контрольных мероприятий. Доля исполненных поручений по сравнению с аналогичным периодом прошлого года увеличилась в 6 раз и составила 59%.

Вышеуказанных положительных результатов, по мнению председателя Счетного комитета Аслана Мусина, удалось достичь в том числе благодаря внедрению внутреннего аудита всех этапов контрольных мероприятий, а также системы оценки деятельности контролеров.

По его словам, одной из главных задач, стоящих на сегодня перед органами государственного финансового контроля, является переход на государственный аудит. В этой связи, необходимо провести оценку соответствия наших стандартов зарубежным аналогам, проанализировать законодательство, все регламентирующие документы и методологическую базу.

Счетный комитет подвел итоги оценки реализации бюджетных программ, направленных на субсидирование пассажирских перевозок.

В ходе заседания отмечено, что ряд показателей стратегических планов Министерства транспорта и коммуникаций на 2010-2014 и на 2011-2015 годы не достигнут. Бюджетные программы Министерства с направлениями, целями, задачами и объемами финансирования

Счетный комитет

расходов бюджета стратегических планов не взаимосвязаны.

Отсутствие должного контроля со стороны Министерства транспорта и коммуникаций привело к недостоверному отражению им исполнения показателей в оперативной отчетности по реализации стратегических планов за 2010 и 2012 годы.

Существующая система субсидирования убытков перевозчиков не позволяет эффективно и результативно использовать бюджетные средства, поскольку не стимулирует перевозчиков к снижению убытков.

АО «Пассажирские перевозки» и «Пригородные перевозки» раздельный учет доходов, затрат и задействованных активов в разрезе маршрутов, за исключением расходов по услугам магистральной железнодорожной сети и локомотивной тяги, не ведется. Данные о задействованных активах в разрезе субсидируемых маршрутов отсутствуют. АО «Пассажирские перевозки» просубсидированы расходы на общую сумму 66 млн.тенге, не имеющие отношения к перевозке пассажиров.

Вопрос, регламентирующий присвоение категорий пассажирских вагонов, подлежащих субсидированию, в том числе вагонов фирмы

Общая сумма выявленных нарушений в 3,2 раза больше показателя первого полугодия 2012 года.

«PatentesTalgo», приобретенных не под государственную гарантию, на законодательном уровне должным образом не проработан.

Несоблюдение установленного порядка по проведению открытого тендера по определению перевозчиков, осуществляющих пассажирские перевозки по социально-значимым сообщениям, привело к необоснованной пролонгации договора Министерства с ТОО «Кунан Транс» на сумму 370 млн. тенге.

В 2010-2012 годах Министерством, несмотря на стабильный пассажиропоток, произведено субсидирование авиамаршрута Астана-Семей-Астана, что привело к неэффективному расходованию бюджетных средств на сумму 139,1 млн. тенге.

По итогам заседания Счетным комитетом подготовлен ряд рекомендаций Правительству. Министерству транспорта и коммуникаций Республики Казахстан поручено принять меры по устранению выявленных нарушений, рассмотрению ответственности должностных лиц, допустивших нарушения требований бюджетного и иного законодательства, а также ряд других поручений.

The Account Committee

The Account Committee reviewed the results for the first half of 2013. Aslan Musin, Chairman of the department noted improvements of key performance indicators in the accounting period.

Budget coverage by the control only for the first six months of 2013 exceeded the scope of the previous year by 40%. In the reporting period, the number of facilities covered by the control, compared to the same period of the last year increased by 1, 9 times and amounted to 257 objects. The total amount of revealed violations totaled KZT 265, 9 billion, which is 3, 2 times more than in the first half of 2012. Out of KZT 4, 5 billion subject to recovery, KZT 3 billion compensated.

Number of officers increased in the 29, 5 times who are involved in the disciplinary proceedings. Thus, in the period there were 118 punished people compared to 4 for the same period in 2012.

If for the last 5 years the Accounts Committee had initiated a total of 18 administrative protocols, the same number filed only for 6 months of 2013. Out of total assessed administrative penalties amounted to KZT 3, 8 million, KZT 3, 4 million compensated.

There is a significant improvement on the execution of decisions of the Audit Committee. In the reporting period provided 100%-implementation of the recommendations given on the basis of the control measures. The share of executed orders compared to the same period of the last year increased by 6 times and amounted to 59%.

The abovementioned positive results, according to the chairman of the Audit Committee of Aslan Musin were achieved, including through the introduction of an internal audit of all stages of the control measures, as well as performance evaluation system controllers.

According to his words, one of the major challenges for today for the bodies of state financial control is the transition to the state audit. In this regard, it is necessary to assess compliance with the standards of our international peers, analyze the legislation, all regulatory documents and methodological framework.

The Account Committee

Account Committee summarized the evaluation of the implementation of budget programs to subsidize passenger traffic.

The meeting noted that the number of indicators of the strategic plans of the Ministry of Transport and Communications for 2010-2014 and for 2011-2015 has been reached. Budget Program of the Ministry with the directions, goals, objectives and funding provisions of the budget expenditure strategic plans are not interrelated.

The lack of proper control of the Ministry of Transport and Communications has resulted in unreliable reflection of their performance indicators in the operational reporting on the implementation of strategic plans for 2010 and 2012.

The current system of subsidizing of carriers losses does not allow the efficient and effective use of budgetary funds, as it does not encourage carriers to reduce losses.

Passazhirskiye perevozki JSC and Prigorodnye perevozki JSC separate accounting of revenues, expenses and operating assets in the context of routes, with the exception of the cost of services the main railway network and locomotive traction is not conducted. Data on the assets involved in the context of subsidized routes is available. Passazhirskiye perevozki JSC - subsidized the costs to the total amount of KZT 66 million not being related to the carriage of passengers.

« The total amount of revealed violations totaled is 3, 2 times more than in the first half of 2012. »

The issue, which regulates the assignment of categories of passenger cars eligible, including company cars "PatentesTalgo", purchased not under the state guarantee, is not properly designed at the legislative level.

Failure to follow the established procedure for the open tender to identify carriers engaged in passenger transportation on socially important traffic led to undue prolongation of the agreement between the Ministry and "Kunan Trans" LLP in the amount of KZT 370 million.

In 2010-2012, the Ministry despite of steady ridership, produced subsidization of an air route Astana-Semey-Astana, leading to inefficient spending of budget funds in the amount of KZT139, 1 million.

Following the meeting results, the Accounts Committee has prepared a number of recommendations to the Government. The Ministry of Transport and Communications of the Republic of Kazakhstan requested to take measures to eliminate violations, consider the accountability of perpetrators of violations of the budgetary and other legislation, as well as other assignments.

Қазақстан Республикасының Парламентінде 2012 жылғы республикалық бюджеттің атқарылуы туралы Есеп комитетінің есебін қарау туралы

Республикалық бюджеттің атқарылуын бақылау жөніндегі есеп комитеті 2012 жылғы республикалық бюджеттің атқарылуы туралы есепті (бұдан әрі - Есеп) дайындап, 2013 жылғы 26 сәуірде Қазақстан Республикасы Парламентінің қарауына ұсынды.

Аталған құжат 2012 жылғы республикалық бюджеттің атқарылуы туралы Үкіметтің есебіне қорытынды болып табылады, ол Есеп комитетінің бақылау іс-шараларының және қаржылық бұзушылықтарға жүргізілген талдамалық зерттеулердің қорытындысын қамтиды. Тиімділікті талдау мен бағалау негізінде Есепте республикалық бюджеттің атқарылуын жетілдіру және мемлекет активтерін басқарудың тиімділігін арттыру бойынша тиісті қорытындылар мен ұсынымдар тұжырымдалған.

Қазақстан Республикасының Парламентінде жұмыс топтары мен комитеттердің 28 отырысында тиісті мемлекеттік органдар мен ұйымдардың қатысуымен депутаттар Есепті қарап талқылап шықты. Есеп комитетінің өкілдері мен қызметкерлері Мәжіліс депутаттарының 40 сұрағы мен сауалына, Сенат депутаттарының 13 сұрағына, олардың ішінде 30-ына ауызша, 23-іне жазбаша түрде жауап берді.

Есеп комитетінің жүргізген 44 бақылау іс-шарасының қорытындысы бойынша анықталған бұзушылықтардың жалпы сомасы 395,2 млрд. теңгені құрады, бюджетке 35 млрд. теңге қайтарылды, құқық қорғау органдарына іс жүргізу шешімдерін қабылдау үшін 39 іс берілді, 172 лауазымды тұлға жауапкершілікке тартылды.

Жұмыс топтары мен комитеттердің отырыстары барысында республикалық бюджет қаражатын жоспарлау мен орындауға, мемлекет активтерін пайдалануға, стратегиялық және бағдарламалық құжаттардың іске асырылуына қатысты мәселелер өзекті болды.

2012 жылғы республикалық бюджетті қалыптастыру кезеңінен оның игерілуіне дейінгі кезеңінде орын алған олқылықтар мен проблемалар жөнінде депутаттар хабардар етілді, атап айтқанда: салалық бағдарламалар нашар әзірленген, елді дамытудың стратегиялық құжаттарымен жеткілікті дәрежеде байланыспаған, жоспарлау жүйесінің әдіснамалық базасының сапасы қанағаттанарлықсыз күйде, уәкілетті органдар арасындағы үйлестіру жұмыстары жолға қойылмаған, үкімет тарапынан жеткілікті бақылау болмаған.

Мәселен, мемлекеттік және салалық бағдарламалардың іске асырылу тиімділігін бағалау

шеңберінде Есеп комитеті 2012 жылы 2 мемлекеттік және 13 салалық бағдарламаның іске асырылуын бағалауды жүргізді. Осы бағдарламаларды іске асыру кезінде 295,2 млрд. теңгенің игерілмегені, жалпы сомасы 238,3 млрд. теңге көлемінде бюджет және өзге де заңнама талаптарының бұзушылықтарына жол берілгені анықталды.

Жалпы алғанда, көптеген бағдарламалардың іске асырылу сапасын арттыру қажет, өйткені бағдарламалық құжаттардың бір-бірін қайталайтыны, олардың орындалуын мониторингілеу мен бақылаудың дұрыс жолға қойылмағаны, жекелеген іс-шаралардың орындалмағаны, нысаналы индикаторлар мен түпкі нәтижелерге қол жеткізілмегені байқалады.

Осыған байланысты, Есеп комитеті Үкіметке барлық стратегиялық және бағдарламалық құжаттарға тексеру жүргізуді ұсынды. Атап айтқанда, олардың нысаналы көрсеткіштерін, аралық жылдық индикаторларын, олардың іске асырылу тиімділігін бағалаудың өлшемдері мен алгоритмін, сондай-ақ қажетті статистикалық ақпаратты жинау мен есепке алудың бірыңғай әдіснамасын айқындап, оларды бір-бірімен байланыстыру және осы міндетті тек Қазақстан Республикасының Статистика агенттігіне бекіту жөнінде ұсыныс жасалды.

« анықталған бұзушылықтардың жалпы сомасы 395,2 млрд. теңгені құрады, бюджетке 35 млрд. теңге қайтарылды **»**

Сондай-ақ, ағымдағы жылдың нақтылаулары мен түзетулерін енгізу кезінде жылжымалы негізде үш жылдық бюджеттің екінші және үшінші жылғы параметрлерін бір мезгілде қарауды заңнамада белгілеу жөнінде ұсыныс берілді. Қолданыстағы заңнамада әрі салықтық және кедендік әкімшілік етуде кездесетін кемшін және олқы тұстарды саралай отырып, Есеп комитеті салық салынатын базаны кеңейтуге және жеңілдіктер мен

преференциялардың тізбесін қайта қарауға бағытталған іс-шараларды әзірлеп таныстырды.

Заңды тұлғалардың салықтық міндеттемелерден жалтару мақсатында қайта құру схемаларын пайдалануына (жалған кәсіпорындардың қызметіне) жол бермеу бөлігінде заңнамаға тиісті өзгерістер енгізілетін болса, біздің еліміздің бюджет кірісін қалыптастыруға қатысатын қазіргі салық әлеуетінің көлемі арта түседі деген пікірлер айтылуда.

Жергілікті атқарушы органдар мен квазимемлекеттік сектор субъектілері тарапынан бюджет қаражатын пайдаланудың атаулылығын бұзу фактілері бойынша, сондай-ақ Ұлттық қор қаражатын пайдалану кезіндегі бұзушылықтар бойынша тиісті шаралар қабылдау жөнінде ұсыныс берілді.

Есеп комитетінің мемлекеттік борыштың еліміз үшін қауіпсіз көлемін қамтамасыз ету, бюджет тапшылығының мөлшерін және квазимемлекеттік сектор субъектілерінің сыртқы борышын басқару жөніндегі ұсыныстарына ел Үкіметі қолдау білдірді.

Мемлекеттік-жекеменшік әріптестік жолымен жобаларды іске асыру проблемалары өзекті күйде қалып отыр. Есепті кезеңде 10 инвестициялық жобаны іске асыру басталмаған.

Қазақстан Республикасын үдемелі индустриялық-инновациялық дамыту жөніндегі 2010 - 2014 жылдарға арналған мемлекеттік бағдарламаның іске асырылу тиімділігі, оның мақсаттары мен міндеттерінің орындалуы, сондай-ақ оның ел экономикасына тигізген мәселесін Парламент отырыстары кезінде депутаттар бірнеше мәрте көтерді.

Индустриаландыру аясындағы 11 салалық бағдарлама бойынша жүргізілген бағалау көрсетіп отырғандай, экономиканы әртараптандыру еліміздің макроэкономикалық көрсеткіштеріне айтарлықтай дәрежеде әсер етпеген. Экономиканың қайта өңдеу секторларынан бюджет кірісіне түсімдердің күтілген мөлшері түспеген.

Шоғырландырылған бюджет түсімдерінде шикізаттық кірістердің үлесі бұрынғысынша басым болып отыр. Сонымен қатар, мұнайға қатысты емес тапшылық мөлшері 2011 жылмен салыстырғанда 28,7%-ға өскен.

Мемлекет активтерін пайдаланудың, оның ішінде оларды квазимемлекеттік сектор субъектілері тарапынан пайдаланудың тиімділігін бағалау, нақтырақ айтқанда, республикалық бюджет шығыстарының серпіні квазимемлекеттік сектор субъектілерінің жарғылық капиталын толықтыруға бағытталып отырған бюджет қаражатының тұрақты түрде өсіп келе жатқандығын көрсетеді.

Тек соңғы үш жылдаосы мақсатқа 984,8 млрд. теңге, оның ішінде 2010 жылы – 284, 8 млрд теңге, 2011 жылы – 338, 3 млрд теңге және 2012 жылы – 361,7 млрд теңге жұмсалды. 2012 жылы республикалық бюджет қаражаты 11 акционерлік қоғам мен бір республикалық мемлекеттік кәсіпорынның жарғылық капиталын ұлғайтуға бөлінген. Үкіметтің есебіне

сәйкес, бюджеттік бағдарламалар әкімшілері осы мақсатқа көзделген қаражатты толық көлемде игерген. Алайда, осы субъектілердің қазынашылық органдарындағы бақылау шоттарында қолма-қол ақша қалдығы 21,8 млрд теңгені немесе жарғылық капиталды ұлғайтуға бөлінген қаражаттың жалпы көлемінің 36%-ын құрады.

Аталған фактілер республикада мемлекет активтерін басқарудың тиімді жүйесі құрылмағанын, дивидендтік саясат саласында ортақ және айқын ережелердің жоқтығын айғақтайды. Сондықтан дивиденд түсімдерінің, таза табысының бір бөлігінің, қатысу үлесіне түсетін кірістердің көлемі квазимемлекеттік сектордың таза кірісімен салыстырғанда төменгі деңгейде қалып отыр. Ал жұмыстардың дұрыс жолға қойылмауы бюджет қаражатының ұтымсыз жұмсалыуына, мемлекет активтерінің тиімсіз басқарылуына, сондай-ақ дивидендтерді аудару жөніндегі талаптардың салғырт орындалуына алып келеді.

Республикалық бюджеттен төмен тұрған бюджетке берілетін нысаналы трансферттерді іске асыру тетігін қайта қарау жолымен бюджетаралық қатынастар мәселелерін (қаржының игерілмеуі, күтілген нәтижелердің орындалмауы, жергілікті атқарушы органдар тарапынан тиісті бақылаудың болмауы және мемлекеттік қаражаттың игерілуіне нақты белгіленген жауапкершілік шараларының жоқтығы) шешу ұсынылып отыр.

Сонымен, бюджет процесін жоспарлау мен ұйымдастыруды, мемлекеттік органдар мен квазимемлекеттік сектор субъектілерінің функционалдық қызметін жетілдіру, бағдарламалық құжаттардың іске асырылу сапасын жақсарту жөнінде әзірленген ұсынымдар мен ұсыныстарды келесі үш жылдық кезеңге арналған бюджет жобасын әзірлеу кезінде назарға алу ұсынылды.

Сондай-ақ Үкіметке көрсетілген шаралар бойынша бюджет және салық заңнамасына тиісті түзетулерді енгізу қажет. 2012 жылғы республикалық бюджеттің атқарылуын бағалаудың қорытындысы бойынша Есеп комитеті бірқатар тұжырымдар жасады, онда республикалық бюджет қаражатын неғұрлым тиімді пайдалануға кедергі келтіретін негізгі мәселелер көрсетілген, сондай-ақ оларды жою және бүкіл бюджет процесін жетілдіру бойынша Үкіметке ұсынымдар әзірленген.

Парламент депутаттары Есеп комитетінің дайындаған барлық ұсыныстары мен ұсынымдарын қолдап, 2012 жылғы республикалық бюджеттің атқарылуы туралы есепті бекітті.

Ж.М.Нөпіров
Республикалық бюджеттің атқарылуын бақылау
жөніндегі есеп комитетінің Әдіснама
бөлімінің меңгерушісі

О рассмотрении в Парламенте Республики Казахстан Отчета Счетного комитета об исполнении республиканского бюджета за 2012 год

Счетным комитетом по контролю за исполнением республиканского бюджета подготовлен отчет об исполнении республиканского бюджета за 2012 год (далее – Отчет) и 26 апреля 2013 года внесен на рассмотрение в Парламент РК.

Данный документ является заключением к отчету правительства об исполнении республиканского бюджета за 2012 год, содержащим итоги контрольных мероприятий Счетного комитета и аналитических исследований финансовых нарушений. На основе анализа и оценки эффективности в Отчете сформулированы соответствующие выводы и рекомендации по совершенствованию исполнения республиканского бюджета и повышения эффективности управления активами государства.

В парламенте РК Отчет рассматривался и обсуждался депутатами при участии соответствующих государственных органов и организаций на 28 заседаниях рабочих групп и комитетов. Представители и работники Счетного комитета ответили на 40 вопросов и запросов депутатов Мажилиса, 13 вопросов Сената, из которых на 30 устно, на 23 в письменной форме.

По итогам 44 контрольных мероприятий, проведенных Счетным комитетом, общая сумма выявленных нарушений составила 395,2 млрд тенге, в бюджет восстановлено 35 млрд. тенге, в правоохранительные органы для принятия процессуальных решений передано 39 дел, привлечены к ответственности 172 должностных лица.

В ходе заседаний рабочих групп и комитетов актуальными стали вопросы, касающиеся планирования и исполнения средств республиканского бюджета, использования активов государства, реализации стратегических и программных документов.

Депутаты были проинформированы о том, что на этапах от формирования до освоения республиканского бюджета 2012 года имеются определенные недоработки и проблемы: слабая проработка отраслевых программ, недостаточно точная увязка со стратегическими документами развития страны, неудовлетворительное качество методологической базы системы планирования, отсутствие должной координации уполномоченных органов и недостаточный контроль со стороны правительства.

Так, в рамках оценки эффективности реализации государственных и отраслевых программ Счетным комитетом в течение 2012 года проведена оценка реализации двух государственных и 13 отраслевых программ. Выявлено, что при реализации данных программ не освоено 295,2 млрд. тенге, установлены нарушения требований бюджетного и иного законодательства на общую сумму 238,3 млрд. тенге.

В целом большинство программ требует повышения качества реализации, поскольку наблюдается дублирование программных документов, отсутствие должного уровня мониторинга и контроля за их исполнением, невыполнение отдельных мероприятий, недостижение целевых индикаторов и конечных результатов.

В этой связи, Счетным комитетом предложено правительству провести ревизию всех стратегических и программных документов. Определить в них и увязать между собой целевые показатели, промежуточные годовые индикаторы, критерии и алгоритм оценки эффективности их реализации, единую методологию сбора и учета необходимой статистической информации и закрепить эту задачу только за Агентством Республики Казахстан по статистике.

«*общая сумма выявленных нарушений составила 395,2 млрд тенге, в бюджет восстановлено 35 млрд. тенге*»

Также рекомендовано при внесении уточнений и корректировок текущего года законодательно предусмотреть одновременное рассмотрение параметров второго и третьего года трехлетнего бюджета на скользящей основе. Исходя из выявленного несовершенства действующего законодательства, слабого нало-

гового и таможенного администрирования, Счетным комитетом выработаны и презентованы мероприятия, направленные на расширение налогооблагаемой базы и пересмотр перечня льгот и преференций.

Высказано мнение о том, что значительно увеличат вовлечение существующего налогового потенциала в формировании доходов бюджета нашей страны внесение соответствующих изменений в законодательство в части недопущения использования схем реорганизации юридическими лицами с целью уклонения от налоговых обязательств (деятельность лжепредприятий).

Было предложено принять соответствующие меры и по выявленным фактам нарушений адресности использования бюджетных средств местными исполнительными органами и субъектами квазигосударственного сектора, а также при использовании средств Национального фонда с целью исключения их возобновления.

Правительством страны поддержаны предложения Счетного комитета по обеспечению безопасного для страны объема госдолга, управлению размером дефицита бюджета и внешним долгом субъектов квазигосударственного сектора.

Продолжают оставаться актуальными проблемы реализации проектов путем государственно-частного партнерства. В отчетном периоде не начата реализация 10-ти инвестиционных проектов.

На заседаниях Парламента депутатами неоднократно поднимался вопрос эффективности реализации Государственной программы по форсированному индустриально-инновационному развитию на 2010-2014 годы, достижения ее целей и задач, а также ее влияния на экономику страны.

Оценка, проведенная по 11-ти отраслевым программам в рамках индустриализации, показала, что диверсификация экономики существенным образом на макроэкономических показателях страны не отразилась. Не обеспечено и ожидаемое увеличение поступлений в доход бюджета от перерабатывающих секторов экономики.

По-прежнему преобладает доля сырьевых доходов в поступлениях консолидированного бюджета. Кроме того, размер ненефтяного дефицита вырос по сравнению с 2011 годом на 28,7%.

Оценка эффективности использования активов государства, в том числе субъектами квазигосударственного сектора, показала, что динамика расходов республиканского бюджета свидетельствует о стабильном росте бюджетных средств, направляемых на пополнение уставного капитала субъектов квазигосударственного сектора.

Только за последние три года на эти цели израсходовано 984,8 млрд. тенге, в том числе в 2010 году – 284,8 млрд. тенге, в 2011 г – 338,3 млрд. тенге и в 2012 г – 361,7 млрд. тенге. В 2012 году средства республиканского бюджета выделялись на

увеличение уставного капитала 11 акционерных обществ и одного республиканского государственного предприятия. Согласно отчету правительства, администраторами бюджетных программ предусмотренные на это средства освоены в полном объеме. Однако остаток наличности на контрольных счетах данных субъектах в органах казначейства составил 21,8 млрд. тенге или 36% от общего объема выделенных средств на увеличение уставных капиталов.

Данные факты свидетельствуют о том, что в республике эффективная система управления активами государства не создана, единые и транспарентные правила в области дивидендной политики отсутствуют. Поэтому объем поступлений дивидендов, части чистого дохода, доходов на долю участия по отношению к чистым доходам квазигосударственного сектора остается на низком уровне. А не на должном уровне поставленная работа, приводит к нерациональному использованию бюджетных средств, неэффективному управлению активами государства, а также к формальному выполнению требований по перечислению дивидендов.

Решение проблем межбюджетных отношений (неосвоение, недостижение ожидаемых результатов, отсутствие надлежащего контроля со стороны местных исполнительных органов и четко определенных мер ответственности за освоение государственных средств) предлагается рассмотреть путем пересмотра механизма реализации целевых трансфертов, передаваемых из республиканского в нижестоящие бюджеты.

Таким образом, разработанные рекомендации и предложения по совершенствованию планирования, организации бюджетного процесса, функциональной деятельности государственных органов и субъектов квазигосударственного сектора, улучшению качества реализации программных документов рекомендовано принять во внимание при подготовке проекта бюджета на следующий трехлетний период.

Также правительству по указанным мерам необходимо внести соответствующие поправки в бюджетное и налоговое законодательство. По итогам оценки исполнения республиканского бюджета за 2012 год, счетным комитетом сформулированы выводы, в которых указаны основные проблемы, препятствующие более эффективному использованию средств республиканского бюджета, а также разработаны рекомендации правительству по их устранению и совершенствованию всего бюджетного процесса.

Депутатами парламента все предложения и рекомендации, подготовленные Счетным комитетом, поддержаны и отчет об исполнении республиканского бюджета за 2012 год утвержден.

Ж.Н. Нупиров

заведующий отделом
планирования, анализа и отчетности
Счетного комитета по контролю за исполнением
республиканского бюджета

On Parliament of the Republic of Kazakhstan consideration of the Report of the Accounts Committee for control over execution of the republican budget for 2012. The Accounts Committee has reported for the budget year 2012.

Accounts Committee for Control over Execution of the Republican Budget prepared a report on the execution of the republican budget for 2012 (hereinafter - the Report), and on April 26th, 2013 was submitted to the Parliament of Kazakhstan.

This document is the conclusion to the government report on the execution of the republican budget for 2012, containing the results of the control measures of the Accounts Committee and analysis of financial irregularities. Based on the analysis and evaluation of the Report, the conclusions and recommendations were set out to improve the execution of the republican budget, and to improve the management of state assets.

The report was considered and discussed by the Parliament members with participation of relevant government agencies and organizations in 28 working groups and committees. Representatives and employees of the Accounts Committee have answered 40 questions and queries of Majilis deputies, 13 questions of the Senate, of which 30 were oral, 23 in writing.

According to the result of 44 control measures undertaken by the Accounts Committee the total amount of violations was KZT 395.2 billion, budget restored KZT 35 billion, 39 cases passed to the law enforcement authorities for proceeding decisions, prosecuted 172 officials.

During the meetings of the working groups and committees, the relevant issues have become those related to the planning and execution of the republican budget, the use of state assets, the implementation of strategic and program documents.

The deputies were informed that starting from formation stages to the development of the national budget in 2012, there are certain shortcomings and problems: weak elaboration of sectoral programs, not exact alignment with the strategic documents of the country, the poor quality of the methodological framework of the system of planning, lack of coordination by the competent authorities, lack of control by the government.

Thus, evaluation of the effectiveness of government and industry programs by the

Accounts Committee during the 2012 assessed the implementation of the two state-owned and 13 industrial programs. It was revealed that during implementation of these programs KZT 295.2 billion were not used, there were found violations of the budgetary and other legislation for a total amount of KZT 238.3 billion.

In general, most programs require to improve the quality of implementation, as there is duplication of program documents, the lack of an adequate level of monitoring and control of their implementation, the failure of individual actions, failure to reach the target indicators and final results.

« *the total amount of violations was KZT 395.2 billion, budget restored KZT 35 billion* »

In this regard, the Accounts Committee asked the Government to conduct an audit of all strategic and policy documents. To identify and coordinate target indicators, annual intermediate indicators, criteria and algorithm for estimating the effectiveness of their implementation, a common methodology for collecting and recording the necessary statistical information and to commit this problem only to the Statistics Agency of the Republic of Kazakhstan.

It is also recommended when making corrections and amendments to the current year, to provide for the simultaneous consideration of the parameters of the second and third years of the three-year budget on a rolling basis. On the basis of the revealed imperfections in the current legislation, weak tax and customs administration, Accounts Committee has developed and presented measures aimed at broadening the tax

base and the revision of the list of benefits and preferences.

Suggested that there is a significant increase of the involvement of existing tax revenue potential in shaping the budget of our country making appropriate changes to the law on the prevention of the use of reorganization schemes by the entities to evade tax obligations (activity of false entities).

It was proposed to take action and to determine the facts of violations targeting the use of budget funds by local agencies and quasi-state sector entities, as well as the use of the National Fund in order to avoid their recurrence.

The Government has supported proposals of the Accounts Committee for the government debt being safe for the country, controlling the size of the budget deficit and external debt of quasi-state sector entities.

There are still pending issues concerning implementation of projects of public-private partnerships. In the reporting period 10 investment projects have not begun their implementation.

At the Parliament sessions the deputies have repeatedly raised the issue of the implementation effectiveness of the State Program of Forced Industrial-Innovative Development for 2010-2014, to achieve its goals and objectives, as well as its impact on the economy.

Assessment carried out on 11-branch programs within the framework of industrialization, has shown that diversification has not significantly influenced on the country's macroeconomic performance. An expected increase of revenues to the budget from the processing sectors of the economy was not provided.

The share of primary income in the consolidated budget revenues continues to dominate. In addition, the size of the non-oil deficit has increased in comparison with 2011 by 28.7%.

The effectiveness evaluation of the use of state assets, including actors of quasi-state sector has shown that the dynamics of expenditures of the republican budget shows a steady increase in the budget allocated for the completion of the share capital of quasi-state sector entities.

Over the past three years for this purpose there's spent KZT 984.8 billion, including in 2010 – KZT 284, 8 billion, in 2011 – KZT 338, 3 billion and in 2012 – KZT 361.7 billion. In 2012, the funds of the national budget allocated to increase the authorized capital of 11 joint stock companies and one republican state enterprise. According to the governmental report, the administrators of budget programs provided with this facility have used them in full. However, the cash balance in the control accounts of these entities in the Treasury bodies amounted to KZT 21.8 billion, 36% of the total allocated funds to increase the authorized capital.

These facts indicate that the country has not established an effective asset management system, there are no uniform and transparent rules on dividend policy. Therefore, the amount of dividend income, part of net income, interest income with respect to net income of quasi-state sector remains low. But inappropriate work leads to inefficient use of budget funds, poor management of state assets, as well as to the formal implementation of the requirements for the transfer of dividends.

Solving problems of intergovernmental relations (undevelopment, failure to achieve the expected results, the lack of inadequate control by the local executive bodies and no clearly defined measures of responsibility for the development of public funds) to consider a way of review of the implementation of targeted transfers from the republican to the further budgets.

Thus, elaborated recommendations and suggestions to improve the planning, the budgeting process, the functional activity of the government and quasi-state sector entities, to improve the quality of implementation of program documents, are recommended to be taken into account during the preparation of the draft budget for the next triennium.

Also, concerning these measures the government needs to amend the budget and tax legislation. According to the results of execution of the republican budget for 2012, the Accounts Committee has formed conclusions, which point out the main challenges to a more efficient use of the national budget, and there are also developed recommendations to the government on correction and improvement of the budgetary process.

MPs have supported all the suggestions and recommendations made by the Accounts Committee and the republican budget execution report for the year 2012 was approved.

Zh.N. Nupirov
*Head of Planning,
 Analysis and Reporting Department
 of Accounts Committee for Control over
 Execution of the Republican Budget*

Бюджет және парламент

Қаржы министрлігі өңірлерге бюджет ақшасын беру тәртібін өзгертуді ұсынады.

Қаржы министрлігі өңірлерге мақсатты трансферттерді беру тәртібін өзгертуді ұсынады. «Жасалған жұмыстар актісін беру мөлшері бойынша дамытуға арналған мақсатты трансферттердің өңірлерге бөлінуі туралы нормамен Бюджет кодексін толықтыруды ұсынамын», - деді Қаржы министрі Болат Жәмішев. Ол, республикалық бюджет бағдарламасы әкімшілері тарапынан өңірлерге бөлінген қаражаттарды пайдаланудың пәрменді мониторингінің болмай отырғандығын атап көрсетті. Қазіргі уақытта Б. Жәмішевтің сөзіне қарағанда, бағдарламалардың әкімшілері өңірлерге қаражаттардың аударымы бойынша операторлардың функциясын ғана орындап отыр. Бұл ретте ол «өлі қаражат» күйінде жергілікті бюджеттер шотында жатқан пайдаланылмаған трансферттердің үлкен сомасына назар аударды.

Қаржы министрлігінің мәліметі бойынша, ай сайын жергілікті бюджеттердің бақылау шоттарында 200 миллиард теңге мөлшері қалып отырады, ал 77,6 миллиард теңге сомасында жергілікті бюджеттердің жеке табыстарының асыра орындалуы, 43,5 миллиард теңге сомасында пайдаланылмаған мақсатты трансферттер мен кредиттер сомасы және жыл басынан бергі қалдықтар есебінен жинақталғанағымдағы жылдың 1 шілдесіндегі жағдай бойынша қалдық 224,1 миллиард теңгені құрады.

Жергілікті бюджеттердің бақылау шоттарындағы бюджет қаражаттарының қалдықтары

Остатки бюджетных средств на контрольных счетах местных бюджетов

Budgetary surpluses at the local budgets' control accounts

Бюджет и парламент

Министерство финансов предлагает изменить порядок предоставления регионам бюджетных денег.

Министерство финансов предлагает изменить порядок предоставления регионам целевых трансфертов. «Предлагаю дополнить Бюджетный кодекс нормой о выделении регионам целевых трансфертов на развитие по мере представления актов выполненных работ», - сказал глава Минфина Болат Жамишев. Он отметил, что со стороны администраторов республиканских бюджетных программ отсутствует действенный мониторинг использования выделенных регионам средств.

В настоящее время администраторы программ, по словам Б.Жамишева, выполняют лишь функцию оператора по перечислению средств регионам. При этом он обратил внимание на большие суммы неиспользованных трансфертов, которые «мертвым грузом» лежат на счетах местных бюджетов.

По данным Минфина, ежемесячно на контрольных счетах местных бюджетов остаются порядка 200 миллиардов тенге, а по состоянию на 1 июля текущего года остатки составили 224,1 миллиардов тенге, которые сложились за счет перевыполнения собственных доходов местных бюджетов на сумму 77,6 миллиардов тенге, сумм неиспользованных целевых трансфертов и кредитов на сумму 43,5 миллиардов тенге и остатков на начало года.

Budget and Parliament

The Ministry of Finance proposes to change the order of providing budgetary funds to the regions.

The Ministry of Finance proposes to change the order of providing the regions with targeted transfers. "I propose to supplement the Budget Code with the norm on the allocation of targeted transfers to the regions for development according to representation of acts of provided services", - said the head of the Ministry of Finance Bolat Zhamishev. He noted that from the part of budget program administrators there is no effective monitoring of use of funds allocated to the regions.

Currently, program administrators, according to Zhamishev, play only a function of the operator to transfer funds to regions. However, he drew attention to the large amount of unused transfers that remain unused on the accounts of local budgets.

According to the Ministry of Finance, monthly on the control accounts of local budgets remain about KZT 200 billion, and as of July 1st of the current year balances totaled KZT 224.1 billion, which were formed at the expense of over-fulfillment of own revenues of local budgets in the amount of KZT 77.6 billion, the amounts of unused targeted transfers and loans in the amount of KZT 43.5 billion and balances at the beginning of the year.

Сыбайлас жемқорлық

Мемлекеттік қызметті алу кезінде 34% қазақстандық пара берді.

Transparency International халықаралық ұйымы жүргізген, сыбайлас жемқорлық мәселесі бойынша әлемдегі ең ауқымды қоғамдық пікір сауалы көрсеткендей, сауалға тартылғандардың жартысынан көбі соңғы екі жылда сыбайлас жемқорлықпен күрес жайы нашарлап кетті деп санайды.

Сондай-ақ, пікірсауалға қатысушылар өздерінің мұндай жағдайларға әсер етіп жәрдем беруге бейімді екендіктеріне нақты сенімділік көрсетті және пара алушылыққа қарсы бағытталған іс-әрекетке де баруға ерік білдірді.

2013 жылы Қазақстан алғаш рет зерттелетін елдер тізіміне қосылды. Қазақстанда қоғамдық пікір сауалын РОМИР (Ресей) Зерттеу холдингі 2012 жылғы қыркүйек пен 2013 жылғы наурыз кезеңі аралығында телефондық сауал (CATI) арқылы жүргізді.

Қазақстанда 34%сауалға тартылған респонденттер мемлекеттік қызмет алу кезінде пара бергендіктері туралы хабарлады. 67% сауалға тартылғандар сыбайлас жемқорлыққа қарсы нақты іс-әрекеттерді қолға алуға дайын екендіктерін атап көрсетті.

Бұл ретте сыбайлас жемқорлықтың кемуі бойынша жеке бизнес, білім жүйесі, соттар, медициналық қызметтер, құқыққорғау органдары, мемлекеттік қызметкерлер оқшауланды.

2013 жылғы әлемдік сыбайлас жемқорлық бойынша мәліметтер, аса көп мемлекеттерде тұрғындардың сыбайлас жемқорлықпен және өзге қылмыстармен күрес ісінде шамалануға тиісті институттар әрекетіне сенбейтіндіктерін де айғақтайды. 36 елде полиция неғұрлым сыбайлас жемқорлықты қызмет ретінде қарастырылады; осы мемлекеттерде орташа алғанда азаматтардың 53 пайызынан полицияда қорқытумен пара алынған. 20 елде неғұрлым сыбайлас жемқорлықты институт ретінде сот жүйесі атап көрсетілген – мұндай мемлекеттерде сот жүйесімен байланыстағы азаматтардың орташа есеппен алғанда 30 пайызынан пара төлеу талап етілген.

Коррупция

34% казахстанцев давали взятки при получении государственных услуг. Как показывает самый масштабный в мире опрос общественного мнения по проблеме коррупции, проводимый международной организацией Transparency International, более половины опрошенных считает, что положение с коррупцией ухудшилось за последние два года.

Тем не менее, участники опроса также выразили твердую уверенность в том, что они способны повлиять на ситуацию и проявили волю к действиям, направленным против взяточничества.

В 2013 году Казахстан впервые был включен в список исследуемых стран. Опрос обществен-

ного мнения в Казахстане проводился Исследовательским холдингом РОМИР (Россия) в период с сентября 2012 года по март 2013 года посредством телефонного опроса (CATI).

34% опрошенных респондентов в Казахстане сообщили, что они давали взятки, при получении государственных услуг. 67% опрошенных респондентов отметили, что готовы предпринять конкретные действия против коррупции.

При этом самыми коррумпируемыми по убыванию оказались частный бизнес, система образования, суды, медицинские услуги, правоохранительные органы, государственные служащие.

Данные по мировой коррупции за 2013 год также свидетельствуют о том, что в слишком многих государствах население не доверяет тем самым институтам, на которые оно должно полагаться в деле борьбы с коррупцией и иными преступлениями. В 36 странах полиция рассматривается в качестве наиболее коррумпируемой службы; в этих же государствах в среднем у 53 процентов граждан в полиции вымогались взятки. В 20 странах в качестве наиболее коррумпируемого института отмечалась судебная система - в таких государствах уплаты взяток требовали, в среднем, у 30 процентов граждан, контактировавших с судебной системой.

Corruption

34% of Kazakhstani paid a bribe to receive public services. According to the most ambitious in the world public opinion survey on corruption conducted by an international organization Transparency International, more than half of the respondents believe that the situation with corruption has worsened over the past two years.

However, respondents also expressed a strong belief that they can make a difference and have the will to act against bribery.

In 2013, Kazakhstan was for the first included on the list of the countries being investigated. An opinion poll conducted in Kazakhstan by ROMIR investigation holding (Russia) in the period from September 2012 to March 2013 through telephone interviews (CATI).

34% of respondents in Kazakhstan, reported that they had paid bribes to receive public services. 67% of respondents indicated that they are willing to take concrete action against corruption.

At the same time the most corrupted were in descending order a private business, educational system, courts, health care, law enforcement, public officials.

Data on Global Corruption for 2013 also show that, in too many states, people do not trust institutions, thereby, to which they must rely in the fight against corruption and other crimes. In 36 countries the police was seen as the most corrupt service, in these countries, on average, 53 percent of the people in the police extorted bribes. In 20 countries, as the most corrupted institution noted was the judicial system - in such states the bribes were demanded, on average, 30 percent of the people who have been in contact with the justice system.

Мемлекеттік аудит экономиканы басқару құралы ретінде

Экономиканы, қаржылық ресурстарды тиімді басқару жүйелік талдау, басқару тетігі элементтері арасындағы кері байланысты, атап айтқанда жоспарлау тетіктерін, экономикалық құбылыстарды пайдалану және бақылау негізінде қамтамасыз етіледі. Бұл ретте бақылау экономиканы басқарудың негізгі элементтерінің бірі болып табылады.

Экономиканы, қаржылық ресурстарды тиімді басқару жүйелік талдау, басқару тетігі элементтері арасындағы кері байланысты, атап айтқанда жоспарлау тетіктерін, экономикалық құбылыстарды пайдалану және бақылау негізінде қамтамасыз етіледі. Бұл ретте бақылау экономиканы басқарудың негізгі элементтерінің бірі болып табылады.

Қазақстан Республикасының Президенті – Ұлт көшбасшысы Н. Ә. Назарбаевтың «Қазақстан-2050» Стратегиясы – қалыптасқан мемлекеттің жаңа саяси бағыты» Қазақстан халқына Жолдауында «Бізге Мемлекеттік жоспарлау және болжау жүйесін одан әрі жетілдіре түсу керек...

Елде мемлекеттік аудит енгізу тұжырымдамасын әзірлеу керек. Бізге мемлекеттік аудиттің ең озық әлемдік тәжірибесі негізінде кешенді жүйе құру қажет» деп көрсетілген.

Бұл міндеттерді шешу үшін «мемлекеттік қаржылық бақылау» және «мемлекеттік аудит» ұғымының экономикалық мазмұнын, сондай-ақ мемлекеттік қаржылық бақылау жүйелерінің жұмыс істеу тетігін кешенді зерделеу және олардың негізінде мемлекеттік аудит жүйесінің негізгі компоненттерін анықтау мен оларды республикада енгізудің процедураларын әзірлеу қажет.

Қазіргі уақытта «мемлекеттік қаржылық бақылау», «мемлекеттік аудит» және «тексеру» сияқты ұғымдардың айырмашылығы мен өзара іс-қимылы жүйелі анықталған жоқ. Тәжірибеде мемлекеттік аудит

мемлекеттік қаржылық бақылауды қамтитын жалпы ұғым ретінде қарастырылады.

Сондықтан, біздің көзқарасымызға қарағанда мемлекеттік қаржылық бақылау жүйелерінің жұмыс істеу тетігін жүйелі талдау республикада мемлекеттік аудитті енгізуге әдіснамалық ықпалды негіздеуге мүмкіндік береді.

Мемлекеттік қаржылық бақылау жүйесі, бізге ұсынылғандай, екі кіші жүйеден тұрады: экономикалық бағыттар бойынша мемлекеттік қаржылық бақылау және бақылау бойынша мемлекеттік органдардың жиынтығы (1 сурет).

Бұл ретте экономикалық бағыттар бойынша мемлекеттік қаржылық бақылау экономиканы басқарудың негізгі элементтерінің бірі болып табылатындықтан, осы жүйенің негізін (базис) құрайды.

Кез келген мемлекетте қаржылық ресурстарды, активтерді және мемлекеттік мүлікп қалыптастыру мен пайдалануды бақылау объективті процесс. Мемлекеттік органдар (Республикалық бюджеттің атқарылуын бақылау жөніндегі есеп комитеті, Қазақстан Республикасы Қаржы министрілігінің Қаржылық бақылау комитеті, Салық комитеті) бір бағыттағы жұмыстарды атқарады, оларды тарауға да, қайта біріктіруге де болады. Қаржылық бақылау тетігі – бұл бақылаудың үлгі жиынтығы, түрлері, нысандары мен әдістері.

Қазақстан Республикасының Бюджет кодексіне мемлекеттік қаржылық бақылаудың негізгі бағыттары белгіленген:

бюджет түсімдері мен шығыстарының сәйкестігін, қаржылық есептілігі мен тиімділігін мемлекеттік қаржылық бақылау объектілерінің бақылауы;

бюджеттен мемлекет міндеттемелерін, байланысты гранттарды, мемлекет активтерін өтеуге арналып берілген мемлекет кепілдік берген қарыздарды, мемлекет кепілдіктерін, қаражаттарды мақсатты және тиімді пайдалануды бақылау;

бюджеттік кредиттердің, мемлекеттің кепілгерліктері мен мемлекет кепілдіктерін берудің шарттары мен процедураларының сақталуын бақылау;

бюджет қаражатын пайдалану кезінде «Мемлекеттік сатып алу туралы» Қазақстан Республикасы заңнамасының сақталуын бақылау;

бюджетке түсетін түсімдердің толықтығы мен уақыттылығын, сондай-ақ бюджеттен түсетін түсімдердің қайтарылуын қамтамасыз ету бойынша мемлекеттік органдар мен ұйымдардың барлық меншік нысандары қызметін бақылау;

бюджет қаражаттарын пайдалану тиімділігін бақылау;

бюджеттік бағдарламалардың (кіші бағдарламалардың) орындалуының, сондай-ақ мемлекет активтерін пайдаланудың тиімділігі мен нәтижелілігін бағалау;

мемлекеттік, салаалық, өңірлік бағдарламалардың стратегиялық жоспарларын іске асыру тиімділігін бағалау;

бюджеттік инвестицияларды бақылау;

мемлекеттік мекемелердің тауарларды іске асыруынан (тауарлар, қызметтер) түскен, олардың иелігінде қалатын ж.т.б. ақшаны қалыптастыру мен пайдалануын бақылау.

Бақылаудың ұсынылған бағыттарын талдау мынаны көрсетеді, яғни Бюджет кодексіне мемлекеттік бақылаудың негізгі компоненттері, атап айтқанда ұлттық компаниялардың, холдингтердің, мемлекеттің қатысуымен акционерлік қоғамдардың қаржылық ресурстарды қалыптастыру мен пайдалануын

1 сурет. Мемлекеттік қаржылық бақылау жүйесі

бақылау, мемлекеттік бюджеттік емес қорлардың, мемлекеттік жинақтаушы зейнетақы қорының қаражаттарды қалыптастыруы мен пайдалануын бақылау, әр түрлі салықтық жеңілдіктер мен преференциялардың ж.т.б. тиімділігін бақылау және берілуін бағалау толық көлемде көрсетілмеген.

Біз жан-жақты ғылыми ықпалды талап ететін, мемлекеттік аудит жүйесінің толық компонентін анықтауға талаптанбаймыз. Бірақ бұл жүйе элементтерінің анықталуынсыз, әрбір мемлекеттік органның қаржылық бақылауды жүзеге асыруға деген ынтасының қосарлану мәселелері туындайды. Осыған байланысты, мемлекеттік аудиттің негізгі бағыттарын зерделеу қажет. Бұдан кейін мемлекеттік аудитті жүзеге асырушы органдар белгіленуі тиіс.

Халықаралық тәжірибені талдау, қашан азаматтық қоғам қажеттіліктеріне, әр азаматтың мүддесіне мемлекеттің қызметі мен құрылымы жауап береді, сонда ғана елдің демократиялық жолмен дамитындығын көрсетіп отыр. Бұл жағдайларда бірыңғай және барлық азаматтар мен азаматтық қоғам институттары үшін міндетті құқықтық тәртіпті белгілеу және мемлекеттік барабар аудит жүйесі құрылымын жасау, ол қоғамның барша қажетсінулерін қанағаттандыруға, азаматтар мүддесін қорғауға, оның ішінде оларға жеке меншігіне жататын иелік ету құқығын беру (өткізіп беру) бөлігінде бағдарланатыны талап етіледі. Сондықтан да, дамыған елдерде мемлекеттік аудитті ұйымдастыру мәселелеріне ерекше назар аударылады.

Тиімді жұмыс істейтін қаржылық жүйесі орныққан елдерде мемлекеттік аудит сыртқы және ішкі бөлімшелерге бөлінеді.

Әлемдік тәжірибені зерделеу негізінде Қазақстан Республикасында мемлекеттік аудитті енгізудің Тұжырымдамасы әзірленді.

Тұжырымдаманың мақсаты - мемлекеттік қаржылық бақылаудың қолданыстағы жүйесін қалыптастырудың негізгі бағыттарын және мемлекеттік аудитті енгізуге тұжырымдамалық амалдарды анықтау болып табылады. Бұл ретте мемлекеттік аудит жүйесіне мемлекеттік қаржылық бақылаудың үндестікті кіреберіс міндеті қойылады. Ол мемлекеттің қаржылық ресурстарын, мемлекет активтерін басқаруды, мемлекеттік стратегиялық құжаттарды іске асыру тиімділігін және аудит объектілері қызметін бағалауға бағытталған. Мемлекеттік аудит елдің

материалдық, еңбек пен қаржылық ресурстарын пайдалану мен басқарудағы резервтерді анықтайды.

Мемлекеттік аудит саласы аясында мемлекеттік органдар және олардың бағыншыты ұйымдарының қызметін функционалды талдау, стратегиялық мақсаттар мен міндеттерді іске асыру, олардың жетістіктері бойынша бағдарламалық құжаттардың тиімділігін бағалау, көрсетілген мемлекеттік қызметтер сапасы, сондай-ақ кадрлық, қаржылық, табиғи және өзге де ресурстарды басқару, оның ішінде қазіргі заманғы ақпараттық технологияларды пайдаланып, басқарушылық процестерді, оңтайландыру бойынша қолға алынатын шаралар тап келеді.

Осыған байланысты мемлекеттік аудиттің мынадай бағыттарын мақсатқа лайықты бөлуге болады:

- салықтың жекелеген түрлерінің, салықтық жеңілдік пен преференциялардың жұмыс істеу тиімділігі аудиті, салық түсімдерінің толықтығы мен уақыттылығын, бюджетке және бюджеттік емес қорларға жиынтықты қамтамасыз ететін салықтық және кедендік әкімшілік ету мен органдар қызметін бағалау;

- бюджет жобасын алдын ала бағалау;

- мемлекеттің табыстары мен шығыстары бойынша негізділік, қаржылық операциялардың дұрыстығы, есеп және қаржылық есептілік аудиті;

- мемлекеттік, салалық және өңірлік бағдарламаларды, мемлекеттің әлеуметтік-экономикалық дамуы бойынша стратегиялық құжаттарды іске асыру тиімділігін бағалау;

- мемлекеттік активтерді және мемлекеттің қатысуымен активтерді басқару тиімділігі аудиті;

- аудит объектілерінде заңнаманың, оның ішінде оның қызметін регламенттейтін құқықтық актілердің сақталуын бағалау.

Сондықтан біздің көзқарасымызға қарағанда, мемлекеттік аудит негізінен қаржылық есептілік аудитінің сәйкестілік және тиімділік аудитін қамтитын болады. Тиімділік аудиті шеңберінде экологиялық аудитті, стратегиялық аудит пен ғылыми-зерттеулік және басқа мамандандырылған ұйымдарды тарта отырып, тақырыптық аудиттерді мақсатқа лайықты өткізу.

Салықтық бақылауды қандай орган жүзеге асырады, деген заңды сұрақ туындайды. Біздің көзқарасымызша, қатаң түрде салықтық органдар атқармақ.

Ал, салықтардың жекелеген түрлерін пайдалану тиімділігін бақылауды, салықтық жеңілдіктер

беруді, сондай-ақ салық жүйелерінің жұмыс істеуін және салықтық әкімшілік ету тетігін бағалауды атқарушы билік атынан – сыртқы аудиттің жоғарғы органы тәуелсіз орган жүргізетін болады.

Осылайша, ғылыми және жүйелік амал негізінде, сондай-ақ жоғарғы тұрған мемлекеттік органдардың кешенді өзара іс-қимылын, республикада мемлекеттік аудиттің, сол сияқты органдардың мемлекеттік аудитті жүзеге асыратын негізгі бағыттарын анықтауға болады.

Республикада республикалық бюджет пен жергілікті бюджеттердің атқарылуын сыртқы және ішкі бақылауды жүзеге асыратын органдар құрылды.

Республикалық бюджеттің атқарылуын бақылау жөніндегі есеп комитеті республикалық бюджеттің атқарылуын, мемлекет активтерінің пайдаланылуын сыртқы бақылауды, ал тексеру комиссиялары - жергілікті бюджеттердің атқарылуын бақылауды жүзеге асырады.

Қаржы министрлігінің Қаржылық бақылау комитеті республикалық және жергілікті бюджеттердің атқарылуын бақылауды жүзеге асырады. Нәтижесінде бақылау іс-шараларының қосарлануы орын алады және сонымен бірге қаржылық бақылау тиімділігі төмендейді.

Осыған байланысты, мемлекеттік аудит Тұжырымдамасында ішкі бақылау бойынша уәкілетті органның әрекеттегі аумақтық бөлімшелерін оңтайландыру алдын ала қарастырылған.

Ішкі мемлекеттік аудит субъектілері Қазақстан Республикасы Үкіметінің берген ішкі аудит бойынша орган (Ішкі аудит бойынша уәкілетті орган) және орталық мемлекеттік органдар мен облыстардың, республикалық маңызы бар қалалардың және астананың әкімдері аппараттарында ішкі аудит (бұдан әрі - ІАҚ) қызметі болады.

Ішкі аудит бойынша Уәкілетті органның қызметі Қазақстан Республикасы Үкіметінің бюджеттің орындалуы бойынша нақты және сенімді ақпараттармен қамтамасыз етуімен, мемлекеттік органдар мен ішкі аудит қызметі қызметінің тиімділігін бағалауда, ішкі аудит қызметінен тек қана сапасыз ақпараттар алған жағдайда немесе Қазақстан Республикасы Үкіметінің тапсырмасы бойынша мемлекеттік органдарға шыға отырып тексеру жүргізумен түйінделетін болады.

Ішкі аудит қызметінің мемлекеттік органның бірінші басшысына нақты баға және ұсынымдар беру бөлігінде бағыныстылығы болуы тиіс; мемлекеттік аудит бойынша уәкілетті органға стандарттар мен регламенттерді сақтау бойынша сапалы есеп беру бөлігінде – есеп беруге міндеттілігі болуы тиіс.

Дамыған елдерде ішкі аудит функциялары әрбір мемлекеттік органда алдын ала қарастырылған. Бұл ретте ішкі аудиттің рөлі ұйымдардың мақсатқа қол жеткізу процедуралары мен тетігінің ішкі саясатын тексеруде жатқандығы мәлім. Ішкі аудит қызметі атқарушы биліктің органикалық бөлігі болып табылады

және сондықтан да тікелей ұйымның бірінші басшысына бағыныстылық пен есептілікте болады.

Шет елдерде ішкі аудит қызметінің негізгі өкілеттіктерімен:

- қаржылық ресурстарды және мемлекет активтерін басқарудағы алып тастаулар мен кемшіліктерді жедел анықтау;
 - стратегиялық жоспарларды орындаудағы қиын-қыстау тәуекелдерді төмендету;
 - ұйымдардың «әлеуетті» заңсыз іс-қимылдарын бағалау жүзеге асырылады.
- әлемнің алдыңғы қатарлы елдерінің ішкі аудит қызметін дамытудағы қазіргі заманғы үрдістеріне сәйкес, олардың рөлін күшейтеу, әрбір

мемлекеттік органның қаражаттар мен мемлекет мүліктерін үнемді және тиімді басқарудағы жауапкершілігі мен мүдделілігін арттыру ісі жүріп жатыр.

Бұл бағыттарда республикада ішкі аудит қызметі құрылуы тиіс.

Республикадағы сыртқы аудиттің жоғарғы органы – Қаржылық бақылау жөніндегі есеп комитеті. Бақылаудың жоғарғы органының мұндай атауы барлық бағыттар бойынша бақылаулық-талдамалық жұмысты жүзеге асыруға тиісті оның негізгі өкілеттіктеріне сәйкес келеді.

Сөйтіп, біздің көзқарасымызға қарағанда, келешекте мемлекеттік аудиттің ұйымдастырушылық құрылымы мынадай үлгіде көрініс табуы тиіс

Бақылаулық іс-шаралардың сапасын арттыру және олардың халықаралық стандартқа сәйкестігін қамтамасыз ету үшін мемлекеттік аудиттің тиімді қамтамасыз ететін жүйесін құру қажет, атап айтқанда бақылаулық іс-шараларды жоспарлау мен өткізудің келісілген әдіснамасын құру, кадрларды орталықтандырылған даярлау мен қайта даярлау мәселелерін шешу, сондай-ақ аудит бойынша бірінші ақпараттық базаны жасақтау қажет.

Мемлекеттік аудит жүйесін құру үшін мынадай іс-шараларды жүргізу шамаланып отыр:

- республикалық және жергілікті бюджеттердің атқарылуын бақылаудың нормативтік құқықтық, әдістемелік және ақпараттық базасын жетілдіру, оның ішінде бақылау объектілерінің бірыңғай мәліметтер базасын құру, ақпараттық және аудиттің компьютерлік технологияларын экономикалық талдау әдістерін енгізу;

- сыртқы және ішкі аудитті жүзеге асыратын мемлекеттік органдардың функциялары мен өкілеттіктерін шектеу;

- сыртқы аудитті жүзеге асыратын (Есеп комитеті мен тексеру

комиссияларының) органдардың статусын нығайту және олардың атқарушы билікке тәуелсіздігі мен жүргізілген бақылау іс-шараларының нәтижесі бойынша қабылданған құжаттар статусын қамтамасыз ету бойынша қажетті шараларды қолға алу;

- мемлекеттік аудит саласындағы барлық бақылаушы органдардың қызметінде көрініс тауып отырған қосарлану элементтерін жою мақсатында, өзара іс-қимыл тетіктері мен үйлестірулерді заңнамамен бекіту;

Бақылау іс-шараларының қорытындысы бойынша сыртқы аудит органдары қабылдаған шешімдерді іске асыру тетіктерін жетілдіру;

- мемлекеттік ресурстарды басқару процесінің ашықтығын, салықтардың толық мобилизацияландырылуын, жинау мен бюджетке басқа да төлемдерді қамтамасыз ететін, мемлекет қаражатын жұмсаудың үнемділігі мен тиімділігін, сондай-ақ мемлекеттік органдардың өзінің қызмет сапасын арттыратын, бухгалтерлік есеп, қаржылық есеп және

аудит саласындағы халықаралық стандарттарға көшуді жүзеге асыру;

- бюджеттік бағдарламаландыру әдістерін енгізуді есепке ала отырып, мемлекеттік аудит жүйесін ақпараттандыруды аяқтау;

- аудит органдары қызметкерлерінің біліктілік талаптарын көрсету жолымен халықтың бақылаушыларға және олардың біліктілігіне деген сенімін арттыру;

- ішкі аудит қызметінің әлеуетін күшейтеу.

Сонымен бірге, нағыз іс-шараларды іске асыру өте асығыс болмауы тиіс. Республикадағы жаңа салықтық-бюджеттік саясатты іске асыру шеңберінде нормативтік құқықтық актілерге өзгерістер мен толықтыруларды дәйектілікпен енгізу, барлық бақылаушы және құқық қорғаушы органдармен бірлескен үлкен жұмыс жүргізу қажет.

А.Б. Зейнелғабдин

э. ф. д., профессор, Республикалық бюджеттің атқарылуын бақылау жөніндегі есеп комитетінің мүшесі

Государственный аудит как инструмент управления экономикой

Эффективное управление экономикой, финансовыми ресурсами обеспечивается на основе системного анализа, обратной связи между элементами механизма управления, в частности, механизмами планирования, использования и контроля за экономическими явлениями. При этом контроль является одним из основных элементов управления экономикой.

В Послании Президента Республики Казахстан – Лидера Нации Н.А. Назарбаева народу Казахстана «Стратегия «Казахстан – 2050»: новый политический курс состоявшегося государства» указано: «Нам нужно дальнейшее совершенствование системы государственного планирования и прогнозирования...

Разработать Концепцию внедрения в стране государственного аудита. Нам нужно создать комплексную систему государственного аудита на основе самого передового мирового опыта».

Для решения этой задачи необходимо комплексно изучить экономическое содержание понятия «государственный финансовый контроль» и «государственный аудит», а также механизм функционирования системы государственного финансового контроля и на основе их определить основные компоненты системы государственного аудита и разработать процедуры их внедрения в республике.

В настоящее время системно не определены отличие и взаимодействие таких понятий, как «государственный финансовый контроль», «государственный аудит» и «ревизия». На практике государственный аудит рассматривается как общее понятие, охватывающее государственный финансовый контроль.

Поэтому, на наш взгляд, системный анализ механизма функционирования системы государственного финансового контроля позволит обосновать методологический подход к внедрению государственного аудита в республике.

Система государственного финансового контроля, как нам представляется, состоит из двух подсистем: государственного финансового контроля по экономическим направлениям и совокупности государственных органов по контролю (рис. 1).

При этом государственный финансовый контроль по экономическим направлениям составляет основу (базис) этой системы, так как является одним из основных элементов управления экономикой.

В любом государстве контроль за формированием и использованием

Рис. 1. Система государственного финансового контроля

финансовыми ресурсами, за активами и имуществом государства объективный процесс. Государственные органы (Счетный комитет по контролю за исполнением республиканского бюджета, Комитет финансового контроля МФ РК, Налоговый комитет МФ РК) являются надстройкой, можно их упразднить, объединить и т.д. Механизм финансового контроля – это совокупность типов, видов, форм и методов контроля.

В Бюджетном кодексе Республики Казахстан определены основные направления государственного финансового контроля:

- контроль соответствия, финансовой отчетности и эффективности объектами государственного финансового контроля поступлений и расходов бюджета;

- контроль за целевым и эффективным использованием гарантированных государством займов, поручительств государства, средств, выданных из бюджета на погашения обязательств государства, связанных с грантов, активов государства;

- контроль за соблюдением условий и процедур предоставления бюджетных кредитов, государственных гарантий и поручительств государства;

- контроль за соблюдением законодательства РК «О государственных закупках» при использовании средств бюджета;

- контроль за деятельностью государственных органов и организаций всех форм собственности по обеспе-

чению полноты и своевременности поступления в бюджет, а также за возврат поступлений из бюджета;

- контроль эффективности использования средств бюджета;

- оценка эффективности и результативности исполнения бюджетных программ (подпрограмм), а также использования активов государства;

- оценка эффективности реализации стратегических планов, государственных, отраслевых, региональных программ;

- контроль за бюджетными инвестициями;

- контроль за формированием и использованием государственных учреждениями денег от реализации товаров (работ, услуг), остающихся в их распоряжении и т.д.

Анализ представленных направлений контроля показывает, что в Бюджетном кодексе не указаны в полном объеме основные компоненты государственного контроля, в частности контроль за формированием и использованием финансовых ресурсов национальных компаний, холдингов, акционерных обществ с участием государства, контроль за формированием и использованием средств государственных внебюджетных фондов, государственного накопительного пенсионного фонда, контроль эффективности и оценка предоставления различных налоговых льгот и преференций и т.д.

Мы не претендуем на определение полного компонента системы

государственного аудита, которое требует всестороннего научного подхода. Но без определения элементов этой системы возникает проблема дублирования, желание осуществить финансовый контроль каждого государственного органа. В связи с этим необходимо изучить основные направления государственного аудита. После этого должны быть определены органы, осуществляющие государственный аудит.

Анализ международного опыта показывает, что страна развивается демократическим путем лишь тогда, когда деятельность и устройство государства отвечают потребностям гражданского общества, интересам каждого гражданина. В этих условиях требуется установление единого и обязательного для всех граждан и институтов гражданского общества правового порядка и построения адекватной системы государственного аудита, которая была бы ориентирована на удовлетворение потребностей всего общества, защиту интересов граждан, в том числе в части делегирования (передачи) права распоряжения принадлежащей им собственностью. Именно поэтому в развитых странах вопросам организации государственного аудита уделяется особое внимание.

В странах с эффективно функционирующей финансовой системой государственный аудит подразделяется на внешний и внутренний.

На основе изучения мирового опыта разработана Концепция внедрения государственного аудита в Республике Казахстан.

Целью Концепции является определение основных направлений реформирования действующей системы государственного финансового контроля и концептуальных подходов к внедрению государственного аудита. При этом ставится задача гармоничного вхождения государственного финансового контроля в систему государственного аудита. Она направлена на оценку управления финансовыми ресурсами государства, активами государства, эффективности реализации государственных стратегических документов и деятельности объектов аудита. Государственный аудит выявляет резервы в использовании и управлении материальными, трудовыми и финансовыми ресурсами страны.

Под сферу государственного аудита подпадают функциональный анализ деятельности государственных органов и их подведомственных организаций, оценка эффективности реализации стратегических целей и задач, программных документов по их до-

стижению, качество оказываемых государственных услуг, а также управление кадровыми, финансовыми, природными и иными ресурсами, принимаемые меры по оптимизации управленческих процессов, в том числе с использованием современных информационных технологий.

В связи с этим целесообразно выделить следующие направления государственного аудита:

- аудит эффективности функционирования отдельных видов налогов, налоговых льгот и преференций, оценки налогового и таможенного администрирования и деятельности органов, обеспечивающих полноту и своевременность поступлений налогов, сборов в бюджет и внебюджетные фонды;

- предварительная оценка проекта бюджета;

- аудит обоснованности, достоверности финансовых операций, учета и финансовой отчетности по доходам и расходам государства;

- оценка эффективности реализации государственных, отраслевых и региональных программ, стратегических документов по социально-экономическому развитию государства;

- аудит эффективности управления государственными активами и активами с участием государства;

- оценка соблюдения объектам аудита законодательства, в том числе правовых актов, регламентирующих его деятельность.

Поэтому, на наш взгляд, государственный аудит в основном будет включать аудит финансовой отчетности, аудит соответствия и аудит эффективности. В рамках аудита эффективности целесообразно проводить экологический аудит, стратегический аудит и другие тематические аудиты с привлечением научно-исследовательских и других специализированных организаций.

Возникает закономерный вопрос, налоговый контроль должен осуществляться каким органом? На наш взгляд, строго налоговыми органами.

А контроль эффективности использования отдельных видов налогов, предоставления налоговых льгот, а также оценку функционирования налоговой системы и механизма налогового администрирования следует проводить независимым органом от исполнительной власти – высшим органом внешнегосударственного аудита.

Таким образом, на основе научного и системного подхода, а также комплексного взаимодействия

вышестоящих государственных органов в республике можно определить основные направления государственного аудита, а также органов, осуществляющих государственный аудит.

В республике созданы органы, осуществляющие внешний и внутренний контроль за исполнением республиканского и местных бюджетов.

Счетный комитет по контролю за исполнением республиканского бюджета осуществляет внешний контроль за исполнением республиканского бюджета, за использованием активов государства, а ревизионные комиссии – контроль за исполнением местных бюджетов.

Комитет финансового контроля Министерства финансов осуществляет контроль за исполнением республиканского и местных бюджетов. В результате происходит дублирование контрольных мероприятий и тем самым снижается эффективность финансового контроля.

В связи с этим в Концепции государственного аудита предусмотрена оптимизация действующих территориальных подразделений уполномоченного органа по внутреннему контролю.

Субъектами внутреннего государственного аудита станут уполномоченный Правительством Республики Казахстан орган по внутреннему аудиту (Уполномоченный орган по внутреннему аудиту) и службы внутреннего аудита (далее – СВА) в центральных государственных органах и аппаратах акимов областей, города республиканского значения и столицы.

Деятельность Уполномоченного органа по внутреннему аудиту будет заключаться в обеспечении Правительством Республики Казахстан объективной и достоверной информацией по исполнению бюджета, оценке эффективности деятельности государственных органов и служб внутреннего аудита, проведении проверки с выходом в госорганы только в случаях получения некачественной информации от служб внутреннего аудита либо по поручению Правительства Республики Казахстан.

СВА должны иметь подчиненность первому руководителю государственного органа в части предоставления объективной оценки и рекомендаций; подотчетность – уполномоченному органу по государственному аудиту в части предоставления качественной отчетности по соблюдению стандартов и регламентов.

В развитых странах функции внутреннего аудита предусмотрены в

каждом государственном органе. При этом роль внутреннего аудита заключается в проверке внутренней политики процедур и механизма достижения цели организаций. Служба внутреннего аудита является органической частью исполнительной власти и поэтому подчинена и подотчетна непосредственно первому руководителю организации.

В зарубежных странах основными полномочиями служб внутреннего аудита являются:

- оперативное выявление изъятия и недостатков в управлении фи-

нансовыми ресурсами и активами государства;

- снижение критических рисков в выполнении стратегических планов;
- оценка «потенциальных» незаконных действий организаций.

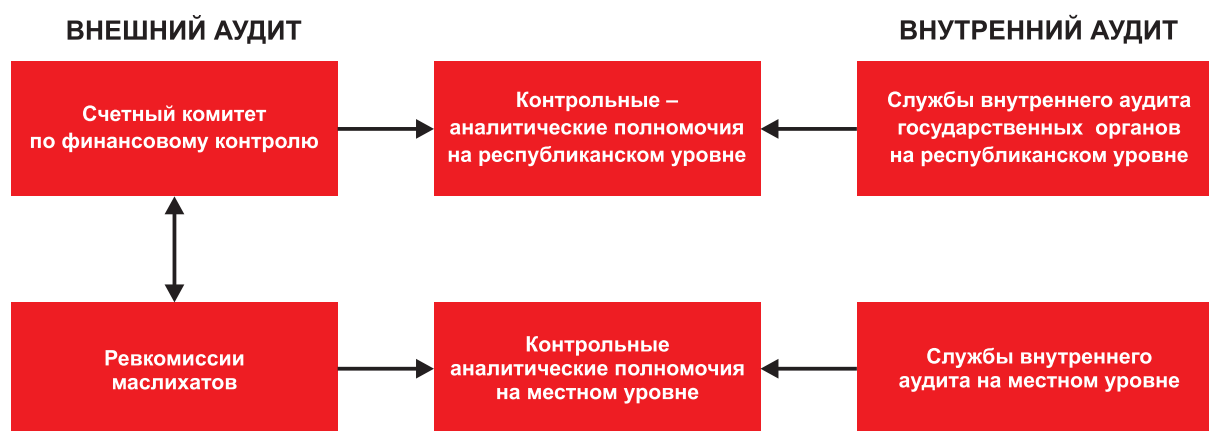
Согласно современным тенденциям, в развитии служб внутреннего аудита передовых стран мира происходит усиление их роли, повышение ответственности и заинтересованности каждого государственного органа в рациональном и эффективном управлении средствами и имуществом государства.

В этом направлении должны соз-

даваться службы внутреннего аудита в республике.

Высший орган внешнего аудита в республике – Счетный комитет по финансовому контролю. Такое название органа высшего контроля соответствует основным его полномочиям, который должен осуществлять контрольно-аналитическую работу по всем направлениям.

Итак, на наш взгляд, в перспективе организационная структура государственного аудита должна выглядеть следующим образом:

Для повышения качества контрольных мероприятий и обеспечения их соответствия международным стандартам необходимо создать эффективную обеспечивающую систему государственного аудита, в частности создать согласованную методологию планирования и проведения контрольных мероприятий, решить вопрос централизованной подготовки и переподготовки кадров, а также создать единую информационную базу по аудиту.

Для создания системы государственного аудита предполагается проведение следующих мероприятий:

- совершенствование нормативной правовой, методической и информационной базы контроля за исполнением республиканского и местных бюджетов, в том числе создание единой базы данных объектов контроля, внедрения методов экономического анализа, информационных и технологий компьютерного аудита;

- разграничение функций и полномочий государственных органов, осуществляющих внешний и внутренний аудит;

- укрепление статуса органов, осуществляющих внешний аудит (Счетного комитета и ревизионных комис-

сий) и принятие необходимых мер по обеспечению их независимости от исполнительной власти и статуса документов, принимаемых по результатам проводимых контрольных мероприятий;

- законодательное закрепление механизмов взаимодействия и координации всех контролирующих органов в области государственного аудита, в целях устранения имеющихся элементов дублирования в их деятельности;

- совершенствование механизмов реализации решений, принятых органами внешнего аудита по итогам контрольных мероприятий;

- осуществление перехода на международные стандарты в области бухгалтерского учета, финансовой отчетности и аудита, что обеспечит прозрачность процесса управления государственными ресурсами, полную мобилизацию налогов, сборов и других платежей в бюджет, повысит рациональность и эффективность расходования средств государства, а также качество деятельности самих государственных органов;

- завершение информатизации системы государственного аудита с учетом внедрения методов бюджетного программирования;

- повышение доверия населения к контролерам и их профессионализму путем предъявления квалификационных требований работников органов аудита;

- усиление потенциала службы внутреннего аудита.

Вместе с тем, реализация настоящих мероприятий не должна быть слишком поспешной. Необходимо последовательно внести изменения и дополнения в нормативные правовые акты и проводить большую совместную работу со всеми контролирующими и правоохранительными органами в рамках реализации новой налогово-бюджетной политики в республике.

А.Б. Зейнельгабдин

*д.э.н, профессор,
член Счетного комитета по
контролю за исполнением
республиканского бюджета*

Government audit as a management tool for economy

Effective management of the economy and financial resources is provided on the basis of systematic analysis, feedback between elements of the management mechanism, in particular, mechanisms of planning, use and monitoring of economic phenomena. However control is one of the key elements of economy management.

The Message of the President of the Republic of Kazakhstan – the Leader of the Nation, N.A. Nazarbayev to the Nation of Kazakhstan – Strategy "Kazakhstan – 2050": a new policy course of the established state stresses "We need to further improve the system of government planning and forecasting

Develop the Concept of government audit introduction in the country. We need to create a comprehensive system of government audit on the basis of the best international practices".

To solve this problem it is necessary to study the economic content of the concept "government financial control" and "government audit" comprehensively, as well as the mechanism of functioning of government financial control system and based on them to identify main components of the government audit system and to develop procedures of their implementation in the country.

Currently differences and interaction of concepts such as "government financial control", "government audit" and "revision" have not been systematically identified. In practice government audit is considered as a general term covering government financial control.

Therefore, we believe the system analysis of functioning of the government financial control will justify the methodological approach to government audit introduction in the country.

In our opinion the system of government financial control consists of two subsystems: government financial control by economic lines and totality of government control bodies (see. Fig. 1).

In addition government financial control by economic lines is a ground (basis) of this system, as it is one of the key elements of economy management.

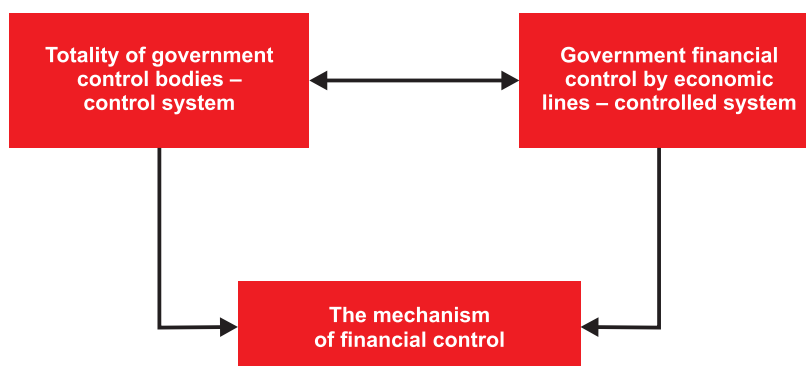

Fig. 1 The system of state financial control

In any state control over the formation and use of financial resources, assets and property of the state is an objective process. Government bodies (Accounts Committee for Control over Execution of the Republican Budget, Financial Control Committee of the Ministry of Finance of the Republic of Kazakhstan (RK), the Tax Committee of the Ministry of Finance of the Republic of Kazakhstan) are superstructures; they can be abolished, merged, etc. Financial control mechanism is a collection of types, kinds, forms and methods of control.

The Budget Code of the Republic of Kazakhstan defines main lines of government financial control:

- control over compliance, financial statements and effectiveness of income and expenditures of the budget by objects of government financial control;

- control over target and effective use of government-guaranteed loans, government guarantees, funds granted from the budget for payment of government obligations, related grants, government assets;

- control over compliance with terms and procedures for granting of budget loans, government guarantees and government surety;

- control over compliance with the legislation of the Republic

of Kazakhstan "On public procurement" when using funds of the budget;

- control over activities of government bodies and organizations of all forms of ownership to ensure completeness and timeliness of inflows to the budget, as well as return of inflows from the budget;

- control over the effectiveness of the use of funds from the budget;

- evaluation of the effectiveness and efficiency of implementation of budget programs (sub-programs), as well as the use of government assets;

- evaluation of the implementation of strategic plans, government, industry-specific and regional programs;

- control over budgetary investments;

- control over the formation and the use of money from sale of goods (works, services) by government institutions remaining at their disposal, etc.

The analysis of provided lines of control shows that the Budget Code does not specify in full main components of government control, including control over the formation and the use of financial resources of national companies, holding companies, joint stock companies with government participation, control over the formation and the

use of government extra-budgetary funds, government pension savings fund, control over the effectiveness and evaluation of various tax benefits and preferences, etc.

We do not pretend to determine the full component of the government audit, which requires a comprehensive scientific approach. But lack of determination of elements of this system results in problem of duplication, desire to implement financial control of every government body. In this regard, it is necessary to study main lines of government audit. After that bodies exercising government audit should be defined.

Analysis of international experience shows that the country is going through democratic path only when the activity and structure of the state meet the needs of the civil society and interests of every citizen. These circumstances require establishment of legal order of construction of an adequate system of government audit, common and compulsory for all citizens and institutions of the civil society, which would be focused on meeting needs of the whole society, protection interests of citizens, including in part of delegation (transfer) of the right to dispose of property owned by them. That is why developed countries pay special attention to issues of organization of government audit.

In countries with well-functioning financial system government audit is divided into external and internal audit.

Concept of government audit introduction in the Republic of Kazakhstan was developed on the basis of study of the international experience.

The purpose of the Concept is to define main lines of reforming the current system of government financial control and conceptual approaches to introduction of government audit. The objective of the Concept is harmonious integration of government financial control with the government audit. It is designed to assess the management of government financial resources, government assets, the efficiency of use of government strategic documents and activities of audit objects. Government audit reveals reserves in the use and management of material, labor and financial resources of the country.

The scope of government audit includes functional analysis of activities of government bodies and their subordinate organizations, evaluation of the effectiveness of implementation of strategic goals and objectives, program documents for their achievement, quality of public services rendered, as well as management of human, financial, natural and other resources, measures taken to optimize management processes, including the use of modern information technology.

In this regard, it is useful to identify the following lines of government audit:

- Audit of the effectiveness of functioning of certain types of taxes, tax benefits and preferences, evaluation of tax and customs administration and activities of bodies ensuring completeness and timeliness of the receipt of taxes, fees in the budget and extra-budgetary funds;

- Preliminary evaluation of the draft budget;

- Audit of the validity, reliability of financial operations, accounting and financial statements on revenues and expenditures of the state;

- Evaluation of the effectiveness of implementation of government, industry-specifics and regional programs, strategic documents for socio-economic development of the state;

- Audit of the effectiveness of management of government assets and assets with government participation;

- Evaluation of the compliance of legislation by audit objects, including legislation governing its activities.

Therefore, in our opinion, government audit will mainly include financial statements audit, compliance audit and performance audit. During the effectiveness audit it is advisable to carry out an environmental audit, strategic audit and other thematic audits involving scientific and research and other specialized organizations.

There is a logical question: what body should perform tax control? In our opinion it should be performed only by tax authorities.

But control over the effectiveness of the use of certain types of taxes, of granting of tax benefits as well as evaluation of functioning of the tax system and the mechanism

of tax administration should be performed by an independent body of the executive branch of power – the supreme body of the external audit.

Thus, on the basis of a scientific and systematic approach as well as complex interaction of higher government bodies in the country it is possible to determine main lines of government audit, as well as bodies performing government audit.

The Republic has created bodies performing external and internal control over execution of the republican and local budgets.

Accounts Committee for Control over Execution of the Republican Budget performs external control over execution of the republican budget, the use of government assets, and audit committees perform control over the execution of local budgets.

Financial Control Committee of the Ministry of Finance controls the execution of the republican and local budgets. As a result, there is a duplication of control measures, thereby reducing the effectiveness of financial control.

In this regard, the Concept of government audit provides for optimization of existing territorial divisions of the authorized body for internal control.

Subjects of the internal government audit will include the body for internal audit authorized by the Government of the Republic of Kazakhstan (Authorized body for internal audit) and internal audit services (hereinafter – IAS) in central government bodies and establishments of akims of regions, cities of republican status and the capital.

The activities of the Authorized body for Internal Audit will be to provide the Government of the Republic of Kazakhstan with objective and reliable information on budget execution, evaluation of the effectiveness of activities of government bodies and internal audit services, audit with access to government bodies only in cases of receiving of poor-quality information from internal audit services or under instructions of the Government of the Republic of Kazakhstan.

Internal audit services should be subordinated to the first head of the government body in part of provision of an objective evaluation and recommendations; accountable – the authorized body for government audit in part of provision of quality

reporting on compliance with standards and regulations.

In developed countries functions of the internal audit are provided for in every government body. Moreover the role of internal audit is to check internal policies of procedures and mechanism for achieving organization's goals. Internal audit service is an integral part of executive branch of power and therefore is subordinated to and is accountable directly to the first head of the organization.

In foreign countries core powers of internal audit services are as

follows:

- Promptly detection of withdrawal and deficiencies in the management of financial resources and assets of the state;

- Reduction of critical risks in the implementation of strategic plans;

- Assessment of "potential" illegal activities of organizations.

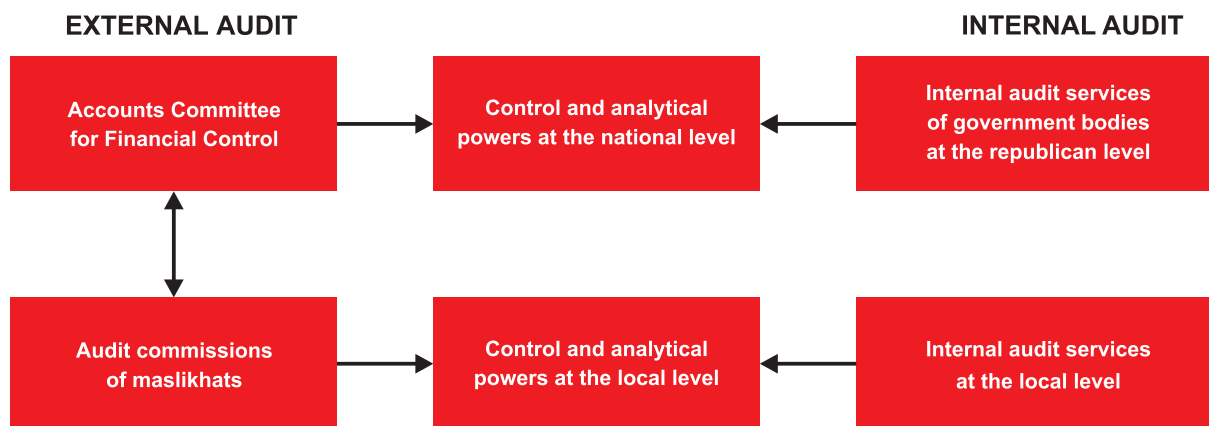
According to current trends, internal audit services of advanced countries of the world experience strengthening of their role, increasing the responsibility and commitment of every government body in rational and efficient management of funds

and property of the state.

In this direction internal audit services should be established in the republic.

The Supreme body of the external audit in the country is Accounts Committee for Financial Control. This name of the body of supreme control corresponds to its major powers, which should perform control and analytical work in all lines.

So, in our opinion, in the future organizational structure of government audit should look like this:

To improve the quality of control measures and to ensure their compliance with international standards it is necessary to establish an effective providing system of government audit, in particular, to create an agreed methodology for planning and implementing control measures, to solve the issue of centralized training and retraining of staff, as well as to create a single audit database on audit.

The following measures are proposed to create a system of government audit, namely:

- Improving of legal, methodological and information base of control over the execution of the republican and local budgets, including creation of a single database of control objects, introduction of methods of economic analysis, information and technology of computer audit;

- Distinction of functions and powers of government bodies performing internal and external audit;

- Strengthening of status of bodies performing external audit (Audit Committee and audit

commissions) and adoption of necessary measures to ensure their independence from the executive branch of power and the status of documents taken based on results of ongoing control activities;

- Legislative strengthening of mechanisms of interaction and coordination of all regulatory bodies in the field of government audit in order to eliminate existing overlaps in their activities;

- Improving of mechanisms for implementation of decisions adopted by bodies of the external audit based on results of control measures;

- Transition to international standards in the field of accounting, financial statements and auditing, which will ensure transparency in the management of government resources, full mobilization of taxes, fees and other payments to the budget, will increase rationality and effectiveness of spending of government funds, as well as the quality of activities of government bodies;

- Completion of computerization of the government audit system given introduction of budget

programming methods;

- Increase of public confidence to auditors and their professionalism by presenting qualification requirements to employees of audit bodies;

- Strengthening of the capacity of the internal audit service.

However, these measures should not be implemented too fast. It is necessary to make amendments to regulations consistently and to pay a lot of efforts together with all regulatory and law enforcement agencies as part of implementation of new fiscal policy in the republic.

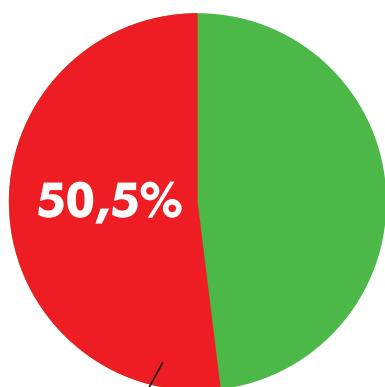
A.B. Zeynelgabdin

*Doctor of Economics, professor,
Member of Accounts Committee for Control over
Execution of the Republican Budget*

Маңғыстау облысына бөлінген Республикалық бюджет қаражатын, оның ішінде нысаналы трансферттер мен кредиттерді пайдаланудың Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкестігін, сондай-ақ республикалық бюджетке түсетін түсімдердің толықтығы мен уақтылылығын бақылаудың қорытындысы

Бақылаумен **67,5 млрд.теңге** қамтылып, жалпы сомасы **34,1 млрд.теңге** мөлшерінде бюджет, салық және өзге де заңнама талаптарын бұзушылықтары анықталды

34,1 млрд.теңге

Маңғыстау обл.

Бір қатар бюджеттік инвестициялық жобаларды іске асыру техникалық және авторлық қадағалаудың сүйемелдеуінсіз, сондай-ақ құрылыс-монтаж жұмыстары өндірісінде уәкілетті органның рұқсатынсыз, ЖСҚ-да қарастырылған **жобалық шешімдерден ауытқумен жүзеге асырылған,**

2013 жылға

өткізілген жеке жобалар бойынша, бюджет қаражатын игеру мақсатында **жұмыстардың орындалмаған көлеміне төлеу фактілеріне жол берілген.**

Архитектура, қала салу және құрылыс қызметі саласында нормативтік құқықтық актілер талаптарының сақталмауы салдарынан, «НК СПК «Каспий» АҚ тарапынан бақылаудың осалдығынан, авторлық және техникалық қадағалаудың дұрыс жүзеге асырылмауынан және «MAG» АҚ бас мердігерінің Ақтау қаласындағы 33 шағын ауданның бірінші кезекте «Аққу» шағын ауданындағы құрылыс кезінде жобалық шешімдерді сақтамауынан көптеген бұзушылықтарға жол берілген, яғни, салынып жатқан шағын ауданның бес блогының төбесін жабатын плитаның майысып қалуына соқтырған, оған бөлінген жалпы сметалық құны

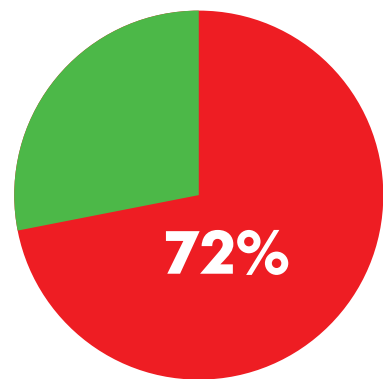
1,9 млрд. теңге

Жолаушылар көлігі және автомобиль жолдары басқармасы уәкілетті органның тиісті рұқсатынсыз құрылыс туралы Заңның 17-бабының 1-тармағын бұзушылықпен, жалпы сомасы **0,6 млрд. теңге** болатын жол құрылысы жұмыстарын жүргізген, оның ішінде «Ақтау-Форт-Шевченко» Автомобиль жолдарын күрделі жөндеу» объектілері бойынша құрылыс жұмысына

0,44 млрд. теңге

жұмсалған.

ыстау
ысы

8 келісім-шарт бойынша мемлекеттік сатып алу туралы Заңның 37-бабының 5-тармағын бұзушылыққа жол берілген.

Жалпы сомасы **0,19 млрд. теңге** болатын

келісім-шарттардың орындалуын қамтамасыз етуді дер кезінде енгізбеу фактілері орын алған.

Итоги контроля на соответствие использования средств республиканского бюджета, выделенных Мангистауской области, в том числе целевых трансфертов и кредитов, законодательству Республики Казахстан, а также за полнотой и своевременностью поступлений в республиканский бюджет

Из общей суммы, охваченной контролем **67,5 млрд.тенге** установлены нарушения требований бюджетного, налогового и иного законодательства на общую сумму **34,1 млрд.тенге**

Реализация ряда бюджетных инвестиционных проектов осуществлена без сопровождения технического и авторского надзоров, а также без разрешения уполномоченного органа на производство строительно-монтажных работ, **с отклонением от проектных решений**, предусмотренных ПСД, по отдельным проектам, переходящим на **2013 год,**

в целях освоения бюджетных средств **допущены факты оплаты невыполненных объемов работ.**

В результате несоблюдения требований нормативных правовых актов в сфере архитектурной, градостроительной и строительной деятельности, из-за слабого контроля со стороны АО «НК СПК «Каспий», отсутствия должного осуществления авторского и технического надзоров и не соблюдения проектных решений при строительстве первой очереди микрорайона «Акку» в 33 микрорайоне г. Актау генеральным подрядчиком АО «MAG» допущены многочисленные нарушения, приведшие к прогибам плит перекрытия на пяти блоках строящегося микрорайона с общей сметной стоимостью

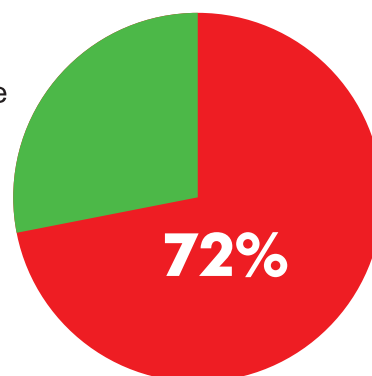

1,9 млрд. тенге

Управлением пассажирского транспорта и автомобильных дорог производились дорожностроительные работы на общую сумму **0,6 млрд.тенге** с нарушением пункта 1 статьи 17 Закона о строительстве без соответствующего разрешения уполномоченного органа, в том числе по объектам «Капитальный ремонт автомобильной дороги «Актау-Форт-Шевченко» на сумму

0,44 млрд.тенге

стауская
асть

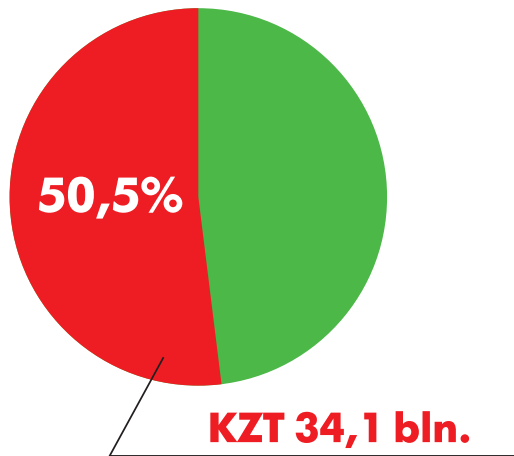
По 8 договорам в нарушение пункта 5 статьи 37 Закона о государственных закупках допущены факты несвоевременного внесения обеспечения исполнения договоров на общую сумму

0,19 млрд.тенге.

Results of monitoring for compliance with the use of funds of the republican budget allocated to Mangistau region including targeted transfers and loans under the legislation of the Republic of Kazakhstan, as well as the completeness and timeliness of revenues to the state budget

From the total amount covered by control **KZT 67,5 bln.** there were established violations of the requirements of budget, tax and other laws for a total amount of **KZT 34,1 bln.**

The implementation of a number of budget investment projects carried out without technical support and supervision, and without the approval of the Shareholders for construction and installation work, **with a deviation from the design solutions** provided by DED, for some projects, passing in **2013,** to the development of the budget approved evidence **of payment of outstanding amounts of works.**

As a result of non-compliance with regulations in the field of architecture, urban planning and construction, because of the weak control by the Caspiy SPC NC JSC, the lack of proper exercise of technical supervision and compliance with design solutions in the construction of the first phase of the microdistrict "Akku" in district 33 of Aktau city by the general contractor MAG JSC, there are numerous violations leading to sagging of floor slabs on five blocks of the microdistrict under construction with a total estimated value of

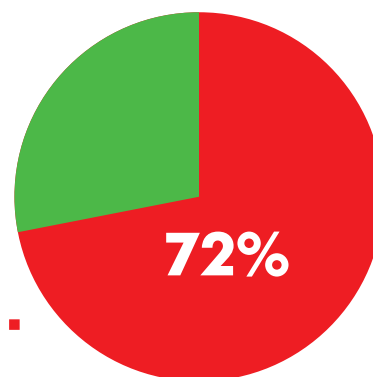

KZT 1,9 billion

Department of passenger transport and motor roads performed road construction works for the total sum of **KZT 0,6 bln.** having breached paragraph 1 of the Article 17 of the "Building Act" without the necessary permission of the authorized body including such operand as the complete overhaul of the road "Aktau-Fort-Shevchenko" for the sum of

KZT 0.44 bln.

gystau
gion

Breaching paragraph 5 of the Article 37 of the "Public Procurement Act" in 8 agreements there were facts of the late payment of contract enforcement for the whole sum of

KZT 0.19 bln.

Мемлекет активтерін пайдалану мен квазимемлекеттік сектор субъектілері активтерін басқару, сондай-ақ республикалық бюджет қаражаты және «КазАгро» Ұлттық басқарушы холдингі» АҚ Ұлттық қоры және оның еншілес ұйымдарындағы тиімділік бақылауының қорытындысы туралы

Бақылау нәтижелері «КазАгро» холдингі» АҚ тарапынан дұрыс ұйымдастырудың, үйлестірудің және бақылаудың болмауы салдарынан, Қазақстан Республикасында агроөнеркәсіптік кешенді дамыту шеңберінде қарастырылған бюджет қаражатын және Ұлттық қор қаражатын пайдалануда, жалпы сомасы

9,2 млрд.теңгенің

бюджеттік және өзге заңнаманы бұзушылық фактілері жіберілгенін көрсетіп отыр.

«КазАгро» холдингі» АҚ-да және жекелеген еншілес ұйымдарда олардың жарғылық капиталында мемлекеттің қатысуы арқылы, ҚЭН-де қарастырылған бюджеттік инвестицияларға, сондай-ақ 043 бюджеттік бағдарламасында қарастырылған көрсеткіштерге қол жеткізілмеу фактілері анықталды, сөйтіп, «КазАгрофинанс» АҚ-ы 276 бірлік ауыл шаруашылығы мен арнаулы техниканы және 1 105 бас МІМ сатып алу бойынша ҚЭН-де қарастырылған бюджеттік инвестициялар нәтижелеріне қол жеткізген жоқ.

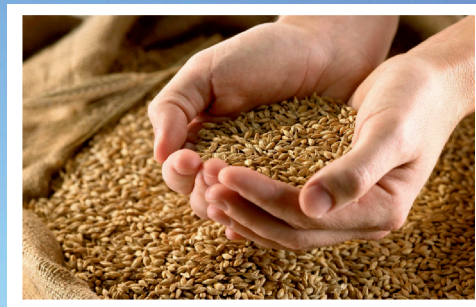
Рентабельділік коэффициенті (активтерді, жеке капитал мен таза табысты) 2012 жылы 2011 жылмен салыстырғанда екі есеге азайған.

- «КазАгро» холдингі» АҚ табысы 1 100,8 млн.теңгеге азайған
- дивидендтер бойынша табыс 577,3 млн.теңгеге төмендеді
- шығыстар 324,3 млн.теңгеге артты
- әкімшілік шығыстар 118,4 млн.теңгеге артты

«КазАгро» холдингі» АҚ 2012 жыл ішінде
Ұлттық қордың **40 млрд. теңге,**

қаражатын қайтаруды қамтамасыз етпеген, ол астық сатып алуға оқшауландырылған.

Ұлттық қор қаражаты және 043 бюджеттік бағдарламасы есебінен шетелдік селекцияның МІМ импорт жоспары 2012 жылы **66,8%**-ға орындалды. 043 бюджеттік бағдарламасы шеңберінде және орта фермерлік шағын шаруашылықтар асыл тұқымды бұқалар сатып алған, ол Кешенді жоспармен қарастырылмаған.

«КазАгро» холдингі» АҚ-на 2012 жылы 043 бюджеттік бағдарламасы бойынша бөлінген

сомасындағы қаражаттың нақты игерілгені **5,3 млрд.теңге** немесе 68,6% болды.

7,7 млрд.теңге

Қорда күтілген нәтижелерге қол жеткізу бойынша бюджет қаражаттарының орындалуына мониторинг және бақылау нашар ұйымдастырылған. Сөйтіп, Қор 043 бюджеттік бағдарламасының күтілген нәтижелеріне қол жеткізбеді, 2012 жыл қорытындысы бойынша Қор үлесінің қатысуымен 51 ШНҰ-н құру қарастырылған болса, оның 39 ШНҰ-ы нақты тіркелді, **29** -ы залалды болып отыр.

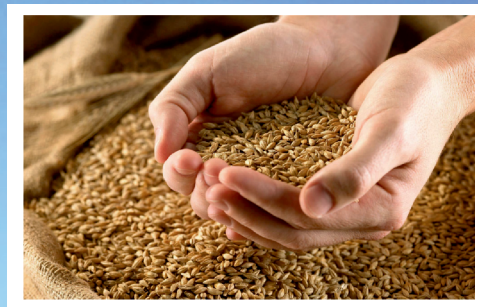
Об итогах контроля эффективности использования активов государства и управления активами субъектов квазигосударственного сектора, а также средств республиканского бюджета и Национального фонда в АО «Национальный управляющий холдинг «КазАгро» и его дочерних организациях

✓ Результаты контроля показывают, что из-за отсутствия должной организации, координации и контроля со стороны АО «Холдинг «КазАгро» за использованием бюджетных средств и средств Национального фонда, предусмотренные в рамках развития агропромышленного комплекса в Республике Казахстан, допущены факты нарушений бюджетного и иного законодательства на общую сумму **9,2 млрд.тенге**

✓ В АО «Холдинг «КазАгро» и отдельных дочерних организациях установлены факты недостижения результатов бюджетных инвестиций посредством участия государства в их уставном капитале, предусмотренных в ФЭО, а также показателей, предусмотренных бюджетной программой 043. Так, АО «КазАгроФинанс» не достигнуты результаты бюджетных инвестиций, предусмотренные в ФЭО по приобретению сельскохозяйственной и спецтехники на 276 единиц и 1 105 голов КРС.

✓ АО «Холдинг «КазАгро» в течение 2012 года не обеспечен возврат средств Национального фонда в сумме **40 млрд. тенге**, отвлеченных на закуп зерна.

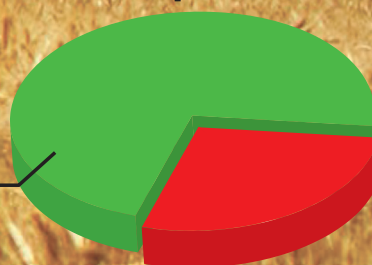
✓ За счет средств Национального фонда и бюджетной программы 043 план импорта КРС зарубежной селекции в 2012 году выполнен на **66,8%**. В рамках бюджетной программы 043 мелкими и средними фермерскими хозяйствами приобретались быки-производители, не предусмотренные Комплексным планом.

✓ Из выделенных АО «Холдинг «КазАгро» в 2012 году по бюджетной программе 043 средств в сумме

фактически освоено **5,3 млрд. тенге** или 68,6%

7,7 млрд.тенге

✓ В Фонде слабо организован мониторинг и контроль за использованием бюджетных средств по достижению ожидаемых результатов. Так, Фондом не достигнут ожидаемый результат бюджетной программы 043, по итогам 2012 года вместо предусмотренного создания 51 МКО с долей участия Фонда, фактически зарегистрировано 39 МКО, **29** из которых являются убыточными.

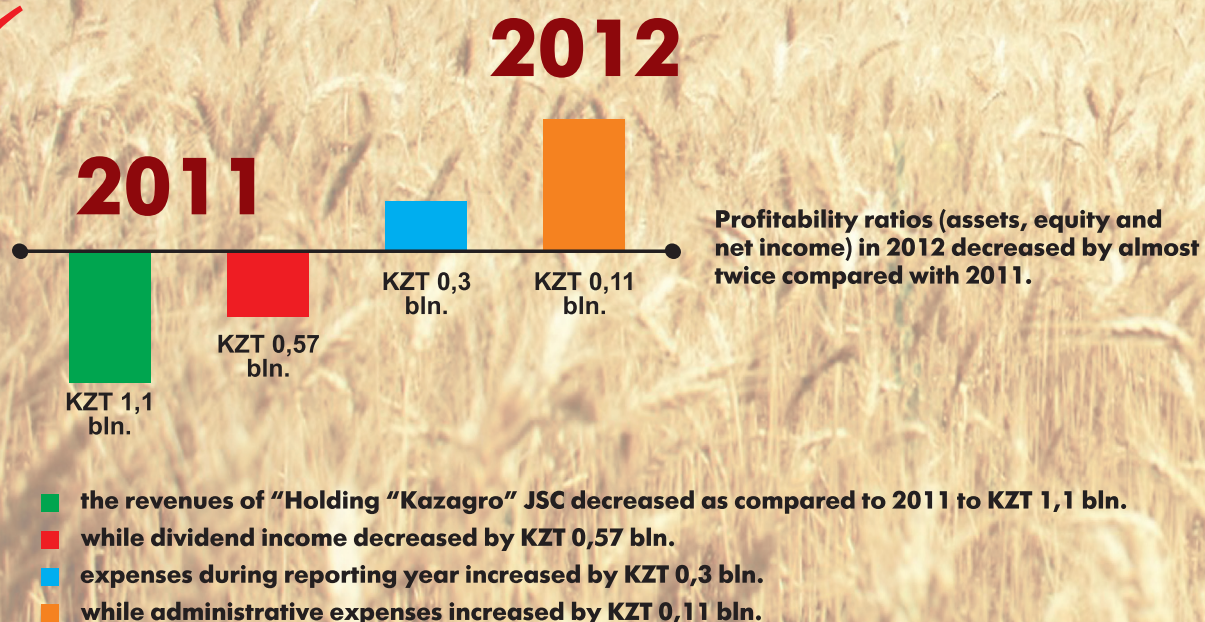
On the results of monitoring the effectiveness of the use of state assets and quasi-state sector assets management as well as the republican budget and the National Fund “National Holding” KazAgro” JSC and its branch organisations

The inspection results show that, due to lack of proper organization, coordination and control by “Holding” KazAgro” JSC for the use of budget funds and funds of the National Fund, provided for in the framework of the development of agriculture in the Republic of Kazakhstan, there are violations admitted in terms of budgetary and other legislation on total amount of **KZT 9,2 bln.**

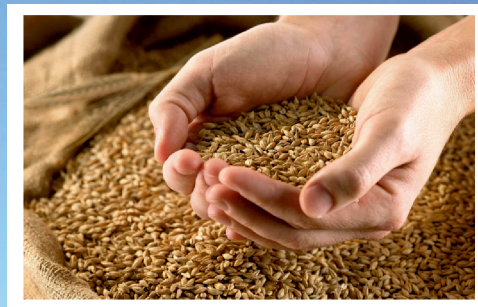
In “Holding “Kazagro” JSC and certain branch organizations there were the facts of results non-achievement in public investment through state participation in their equity capital provided for in the financial and economic department, as well as the indicators specified in the budget program 043. For example, “KazAgroFinance” has not achieved the results of budget investments provided for in financial and economic department for acquisition of agricultural and special equipment for 276 units and 1,105 of cattle heads.

“Holding “Kazagro” JSC during the year 2012 has not provided a refund of the National Fund in the amount of **KZT 40 bln.**

allocated to purchase grain.

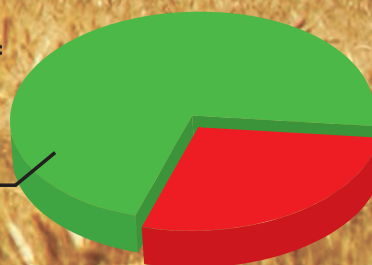
By the National Fund and the budget program 043 the plan of importing foreign breeding cattle in 2012 made up **66,8%**. Within the framework of the budget program 043 small and medium farmers gained stud bulls that were not provided by Comprehensive Plan.

From allocated funds “Holding “Kazagro” JSC in 2012 under the budget program 043 in the amount of

there were virtually disbursed **KZT 5,3 bln.**, or 68.6%.

KZT 7,7 bln.

The Fund is poorly organized in terms of monitoring and control of the use of budget funds to achieve the expected results. Thus, the Fund has not reached the expected result of the budget program 043, the results in 2012 instead of the planned creation of 51 microcredit organizations with a share of the Fund were actually 39 registered microcredit organizations, **29** of which are unprofitable.

Тарифтік саясат және 2010-2014 жылдарға арналған бәсекелестікті дамыту бойынша салалық бағдарламаларды іске асыру мен бағалау тиімділігін бақылау қорытындысы, мемлекет активтерін пайдаланудың Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкестігі.

«Ақтаудың халықаралық сауда порты» РМК бойынша

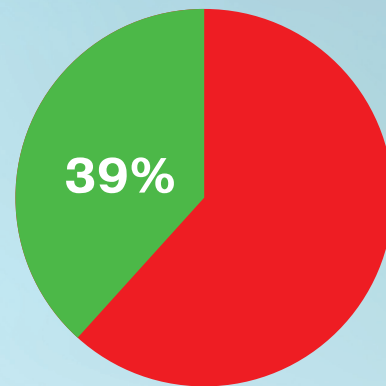
2,47 млрд. теңге

сомасындағы түзетулерді есепке ала отырып, 2012 жылға арналған инвестициялық бағдарлама бекітілді.

Есепті кезеңдегі күрделі салымдардың нақты көлемі

0,96 млрд. теңгені

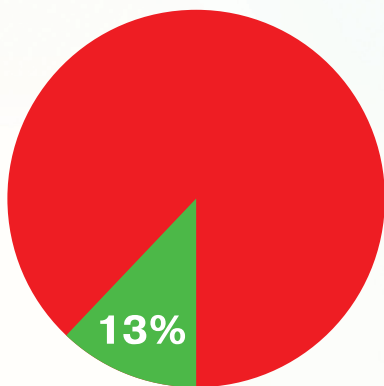
немесе 39%-ды құрады.

«Жұмсалған қаражатты қалыптастырудың ерекше тәртібі жөніндегі ереженің» 28-тармағы сақталмаған, атап айтқанда: «Қазақстан темір жолы» АҚ-ның 2011-2012 жылдарға арналған тарифтік сметасына ТМС қызметкерлері үшін тұрғын үй-жайлар салуға арналған шығындар енгізілген. Олардың жалпы сомасы - **1,2 млрд. теңге.**

ҚАЗАҚСТАН ТЕМІР ЖОЛЫ

«Казаэронавигация» РМК-ның 2012 жылға арналған инвестициялық бағдарламасы жалпы сомасы

10,8 млрд. теңге

мөлшерінде бекітілді.

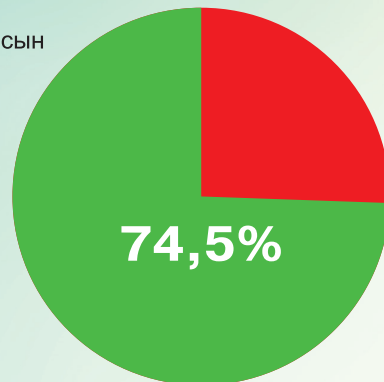
2012 жылғы жедел есептілікке сәйкес жалпы игеру жоспардағы **1,4 млрд. теңгені**

немесе 13% құрады.

Алматы қ. бойынша департамент ТМС-нің 7 инвестициялық бағдарламасын бекіткен немесе бұл **32,6 млрд.теңге**

жалпы сомасындағы ТМС жалпы санының 20,6% -ы, нақты орындалғаны 6 бағдарламамен **24,3 млрд.теңге** сомасы мөлшерінде немесе 74,5%.

0,9 млрд. теңге

келісілмеген

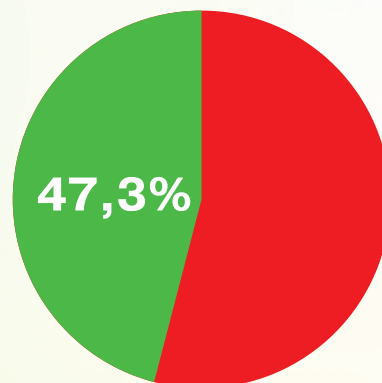
Қарағанды облысында ТМС уәкілетті органмен келіспестен **0,9 млрд. теңгеге бекітілмеген** инвестициялық бағдарламаны іске асырған.

Сондай-ақ, Алматы облысы бойынша Департамент «Талдықоргантеплосервис» ҚМКК-ның **3,5 млрд. теңге,** сомасы мөлшерінде инвестициялық бағдарламасын бекіткен, нақты орындалғаны

1,6 млрд. теңге

сомасы мөлшерінде немесе 47,3%.

Итоги контроля эффективности реализации и оценки отраслевых программ по тарифной политике и развитию конкуренции на 2010-2014 годы, соответствия использования активов государства законодательству Республики Казахстан.

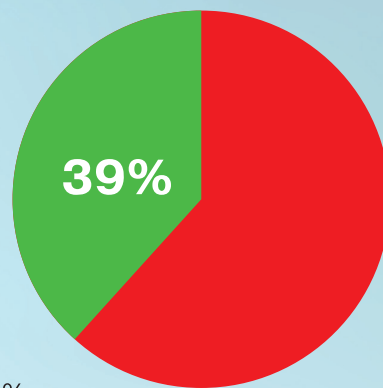

По РГП «Актауский международный морской торговый порт» утверждена инвестиционная программа на 2012 год с учетом корректировки на

2,47 млрд. тенге

Фактический объем капитальных вложений за отчетный период составил

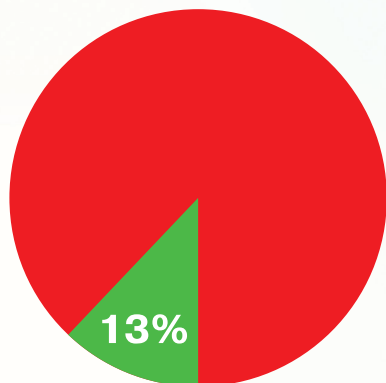
0,96 млрд. тенге или 39%.

В нарушение пункта 28 «Правил об особом порядке формирования затрат» в тарифную смету АО «НК «Қазақстан темір жолы» за период 2011-2012 годов включены затраты на строительство жилых помещений для работников субъектов естественных монополий (СЕМ) на общую сумму **1,2 млрд. тенге.**

ҚАЗАҚСТАН ТЕМІР ЖОЛЫ

Инвестиционная программа РГП «Казэронавигация» на 2012 год утверждена на общую сумму

10,8 млрд. тенге.

Согласно оперативной отчетности за 2012 год общее освоение составило

1,4 млрд. тенге или 13%.

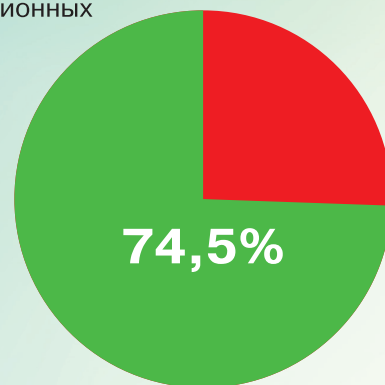

Департаментом АРЕМ по г.Алматы утверждены 7 инвестиционных программ СЕМ или 20,6% от общего количества СЕМ на общую

сумму **32,6 млрд.тенге,**

фактически исполнено 6 программам

на сумму **24,3 млрд. тенге** или 74,5%.

**0,9 млрд.
тенге**

В Карагандинской области одним базовым СЕМ **реализована** инвестиционная программа **без согласованного и утвержденного** с уполномоченным органом **приказа** на сумму

0,9 млрд. тенге.

не согласовано

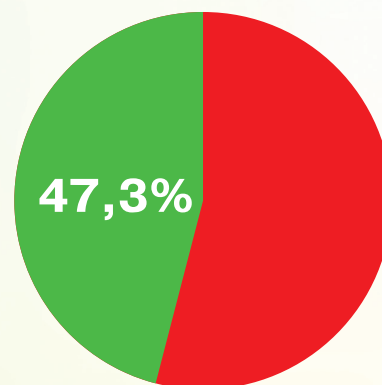

Также, Департаментом по Алматинской области утверждена инвестиционная программа ГГКП «Талдыкоргантеплосервис» на общую сумму

3,5 млрд. тенге,

фактически исполнено на

1,6 млрд. тенге или 47,3%.

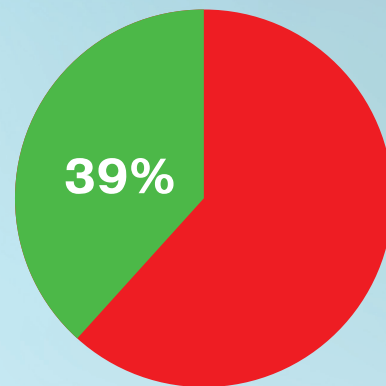
Results of monitoring the effectiveness of the implementation and evaluation of sectoral programs on tariff policy and on the development of competition for 2010-2014 as well as of monitoring the conformity of the state assets to the legislation of the Republic of Kazakhstan.

For the "AktaiInternationa Sea Commercial Port"Republican State Enterprise an investment program for 2012 adjusted for

KZT 2,47 bln. was approved.

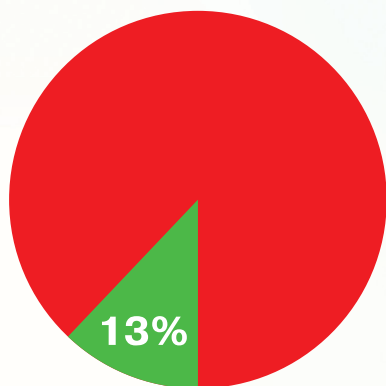
The actual volume of capital investments for the reporting period amounted to **KZT 0,96 bln.** or 39%.

Breaching paragraph 28 of the "Rules of the special order of costs formation" construction costs for the natural monopoly entity's accommodation for a total sum of **KZT 1,2 bln.** were included in the tariff budget of the joint-stock company "National company "Kazakhstan temirzholy" for the period of 2011-2012.

ҚАЗАҚСТАН ТЕМІР ЖОЛЫ

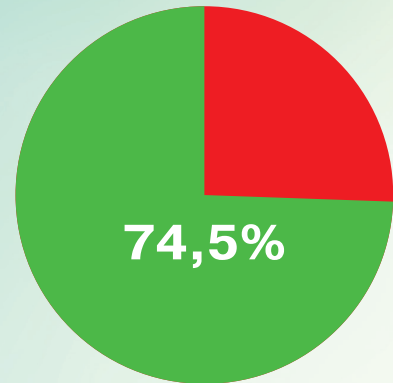
An investment program of the "Kazaeronavigatsia" Republican State Enterprise for 2012 for a total amount of money of **KZT 10,8 bln.** was approved.

According to operational reporting for 2012 general mastering was **KZT 1,4 bln.** or 13%.

Department of Almaty approved 7 investment programs of the natural monopoly entity or 20.6% of the total number of such entities for the sum of **KZT 32,6 bln.**

In fact 6 programs for the sum of **KZT 24,3 bln.** or 74.5% are implemented.

not agreed

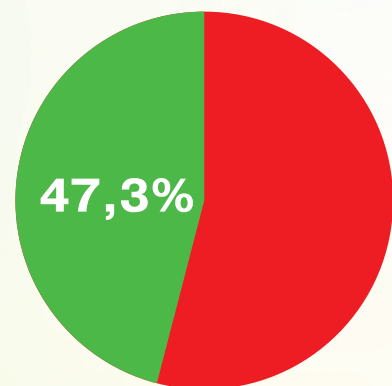
In Karaganda region one basic natural monopoly entity **implemented** an investment program **without the order prior agreed and approved** with the authorized body for the sum of **KZT 0,9 bln.**

Department of Almaty region also approved an investment program of the "Taldikorganteploservis" Urban Public Utility Company for a total sum of

KZT 3,5 bln.

In fact **KZT 1,6 bln.** or 47.3% were implemented.

Ақпараттандыру және экология жағдайы – мемлекеттік қаржылық бақылаудың бірінші кезектегі міндеттері

Мемлекеттік қаржылық бақылаудың жұмыс істеу тиімділігін елеулі арттыруды қамтамасыз етуге жарамды құралы, әр түрлі ақпараттық ресурстар, қазіргі заманғы тиімді технологияларға негізделген жаңа амалдарды талап ететін жасау және пайдалану әдіснамасы болып табылады.

Ақпараттық жүйелерді дамыту және оларды қолдану бақылау-талдамалық іс-шараларды жүргізуді жеделдетуге және, тиісінше, мемлекеттік қаражаттарды пайдалану кезінде қаржылық бұзушылықтарды дер кезінде, тиімді анықтауға жәрдемдесуі тиіс.

Ол үшін бақылау объектілерінің, мемлекеттік басқару органдарының, әсіресе, тиімділік бақылауын жүргізу кезінде оның қызметкерлерінің қаржылық және өзге де қызметі мәселелеріне жедел қол жетімділігіне жәрдемдесуге тиісті мемлекеттік қаржылық бақылау жүйесінің (МҚБ) бірыңғай, толыққанды жұмыс істейтін ақпараттық базасын құру қажет.

Ақпараттық база бақылауды жоспарлау кезінде қажетті тәуекелдерді жедел және сапалы талдауға, бақылау-талдамалық іс-шараларды жүргізуге, бақылау нәтижелерін ресімдеу мен пост-бақылауды жүзеге асыруға мүмкіндік беретін, нақты уақыт дәлдігінде, қаржыландырудың бастапқы құжаттарына қол жетімділік тұрғысында құрылуы тиіс.

Осы уақытқа дейін Қазақстанда МҚБ органдарының ақпараттық қамтамасыз етілу жағдайын зерделеу, мемлекеттік ақпараттық ресурстарды олардың пайдалануы бойынша мақсатқа бағытталған жұмыстар жүргізілмеген.

Осыған байланысты Республикалық бюджеттің атқарылуын бақылау жөніндегі Есеп комитетінің (Есеп комитеті) интегралданған ақпараттық жүйесі негізінде бірыңғай ақпараттық базасының әдіснамасын әзірлеу мәселесін шешу керек.

Бұл ретте мынадай бір қатар міндеттерді шешу қажет:

1) Есеп комитетінің ақпаратты-талдамалық жүйесінің қолданыстағы міндеттерін және қызмет бағыты бойынша бақылау

объектілерін зерттеу;

2) ақпараттық база мәселелері бойынша мемлекеттік органдармен өзара іс-қимылды ұйымдастыру мақсатындағы кіретін және шығатын мәліметтерді өзектілендірудің қажетті параметрлерін анықтау;

3) «Жоспарлау», «Сарапшы», «Бақылау» модулдерінің жедел жұмысын қамтамасыз ету үшін бағдарламалық өнімдермен жаңарту;

4) Қазақстан Республикасының мемлекеттік органдары мен квазимемлекеттік секторлары қызметі бағыттары бойынша Есеп комитетінің интегралданған ақпараттық жүйесі негізінде бірыңғай ақпараттық базаны құру бойынша ұсынымдар мен ұсыныстар әзірлеу;

Осы мақсатта «Қаржылық бұзушылықтарды зерттеу жөніндегі орталық» РМК күшімен тиісті зерттеу жұмысы жүргізілуде. МҚБ жүйесінің ақпараттық базасын құру үшін отандық тәжірибенің жеткіліксіздігіне орай, зерттеушілер алдын ала шетелдік озық тәжірибені зерделеді.

Әлемдік тәжірибеде ақпараттық жүйені және жоғарғы мүмкін болатын бірегейліктер мен басқарудың жұмыс істейтін облыстары интеграциясын (орталықтандырылған амал) және локальды жүйесін (орталықсыздандырылған амал) пайдалану принциптері бойынша қоғамдық қаржы-құрылым базасын құру мен дамытуға екі амалды бөліп алуға болады.

Ақпараттық жүйе құрылымы және жоғарғы мүмкін болатын интеграция мен басқарудың жұмыс істейтін облыстары бірегейліктері принциптері бойынша база артықшылықтарына мемлекеттік қаржыны басқаруға бірыңғай талаптарды қолдану, олардың орындалуын бақылау,

«... мемлекеттік қаржылық бақылау жүйесінің (МҚБ) бірыңғай, толыққанды жұмыс істейтін ақпараттық базасын құру қажет.»

ведомствоаралық өзара іс-қимылды дамыту, ақпараттық, телекоммуникациялық және транспорттық инфрақұрылымға арналған, энергетикалық және өзге ресурстар шығыстарын оңтайландыру жатады. Бұл ретте осы жүйелерде сыртқы өзгерістер мен пайдаланушылар сұраныстарына бейімделушіліктің жетіспеушілігі бар, ол ақпараттық ресурстардың жұмыс істеуі мен сақталу сенімділігін қамтамасыз етуге, сондай-ақ оларды пайдаланудың формальды процедураларын сақтауға арналған айтарлықтай шығындарды талап етеді.

Локальдық жүйені көбінесе пайдалану қаржыны басқаруға және қолданыстағы инфрақұрылымның кезеңдік мүмкіндігіне деген неғұрлым икемді амалды іске асыруға жағдай туғызады, ал бірақ нақты уақыт режимінде ақпаратқа қол жетімділікті қамтамасыз етпейді, алуға, сүйемелдеуге, қайта өңдеу мен бағдарламалық қамтамасыз етуді жаңғыртуға арналған айтарлықтай шығыстарды талап етеді. Сондай-ақ, мұндай жүйелердің ресурс сыйымдылығы жеткілікті болып табылады және есепті қызметпен айналысатын қызметкерлердің еңбек өнімділігін төмендетуге әкеледі.

Осыны негіздей келгенде, Есеп комитеті үшін неғұрлым мақсатқа лайықты нұсқа орталықтандырылған және орталықсыздандырылған амалдардың үйлестігі болып табылады. Бұл ретте республикалық және жергілікті деңгейлерде мемлекеттік органдардың, қоғам қажеттілігін есепке ала отырып, квазимемлекеттік сектор субъектілері ұйымдары қызметінің толықтығына, дұрыстығы мен есептің жеделдігіне әсер ететін, ақпараттық лекті әзірлеуді орталықтандырудың қамтамасыз етілуі тиіс. Сонымен бірге, өңделген ақпараттар неғұрлым сенімді түрде ақпараттық базада сақталуы және әртүрлі – мәтіндік, кестелік, графикалық нысандарда нақты қол жетімді болуы тиіс.

Мемлекеттік қаржылық бақылау жүйесінің бірыңғай ақпараттық базасын құрудың ерекше өзектілігі, бақылау процедураларын автоматтандыру қоғамдық сектордағы қаржылық бақылаудың Халықаралық стандарттарын (ҚСҚБХС) біздің еліміздің мемлекеттік органдары мен мекемелерінің пайдалануына жағдайлар жасайды. Оларға толық өту кезінде электронды ау-

дит қарастырылатын мемлекеттік аудиттің Халықаралық стандарттарымен қарастырылған әдістер қолданылуы тиіс.

Интеллектуальды жүйені және оның толыққанды ақпараттық базасын пайдаланып, бақылау нәтижелері бойынша есептілік жасау процесін автоматтандыру жоспарлау, бақылау жүргізуге дайындық, зерделеу және талдау үшін бақылау нәтижелерін жедел жинақтауда уақытты неғұрлым қысқартуға мүмкіндік береді.

Ақпараттық базаның объектісі Есеп комитетінің сыртқы бақылауды жүзеге асыратын функцияларын орындау бойынша процестер болып табылуы тиіс.

Соңғы қадағалаулар, салыстырулар, тексерулер жүйесін, республикалық бюджетке түсетін түсімдердің толықтығы мен уақыттылығын қамтамасыз ету бойынша бақылау объектісі қызметін талдау және бағалауды, республикалық бюджеттен түсетін түсімдер сомасын қайтаруды, сондай-ақ мемлекеттік қаржылық ресурстар мен мемлекет активтерінің мақсатты, негізді және тиімді пайдаланылуын айғақтайды.

Соны қорыта келгенде, Есеп комитетінің ақпараттық базасы мынадай процестерді автоматтандыру үшін белгіленуі тиіс болатындығына сәйкес, тұжырым жасауға болады:

1) бюджеттік бағдарламалар туралы мәліметтерді жинау және өңдеу – бақылау тақырыптары мен объектілерін анықтау үшін талдау негізі болатын, олардың әкімшілері, бақылау объектілері кесімінде бюджеттік бағдарламалардың қалыптасуы мен орындалуы туралы мәліметтер алу;

2) республикалық бюджет табыстары туралы мәліметтерді жинау және өңдеу – салықтық түсімдерді және салықтық емес түсімдерді, кедендік алымдарды талдау;

3) бюджет процесі әкімшілерінің жабдықтарын, мемлекеттік меншік үлесін, заңды мекенжайларды, байланыс ақпараттары мен өзге де мәліметтерді анықтау үшін бақылау объектілері жөнінде мәліметтер жинау, қор жинау және талдау;

4) бақылау іс-шараларының жоспарлануы;

5) бақылау актілерінің жасалуы;

6) жүргізілген бақылау іс-шаралары туралы мәліметтерді жинау мен сақтау және өңдеу, бюджеттік бағдарламалар, бақылау объектілері, аумақтар, құ-

«... Есеп комитеті үшін неғұрлым мақсатқа лайықты нұсқа орталықтандырылған және орталықсыздандырылған амалдардың үйлестігі болып табылады.»

« Есеп комитетінің бірыңғай ақпараттық базасын құру мақсаты – Қазақстан Республикасының басқа мемлекеттік органдарының ақпараттық жүйелерімен қызметті және интегралдауды автоматтандыруды қамтамасыз ету болып табылады. »

қық нормалары және басқа көрсеткіштер кесімінде қаржылық бұзушылықтарды жиынтық талдауды автоматты түрде жүзеге асыру;

7) бақылау іс-шараларын жүргізу барысында анықталған бұзушылықтарды жоюды бақылау бойынша мәліметтерді жинау, сақтау, қор жинау және өңдеу. Бақылау іс-шараларының қорытындысын қарастыру нәтижелері бойынша қабылданған ұсынымдардың орындалу мерзімдерін бақылау;

8) құқық қорғау органдарына бақылау материалдарын беру туралы ақпараттарды сақтау және талдау;

9) Есеп комитетінің жұмысы бойынша жиынтық және кеңейтілген есептерді өңдеу, біріктіру, шешімдер қабылдау үшін беру, Парламентке есептерді және Қазақстан Республикасы Президентіне ақпараттарды ұсыну;

10) Есеп комитеті мен облыстардың, республикалық маңызы бар қалалардың және астананың тексеру комиссиялары персоналын оқыту процесін автоматтандыру, тестілеуден өткізу, біліктілігі есебін жүргізу.

Есеп комитетінің бірыңғай ақпараттық базасын құру мақсаты – Есеп комитетінің бақылаулық-талдамалық қызметінің жеделдігі мен тиімділігін қамтамасыз ететін икемді жүйесін құру үшін, Қазақстан Республикасының басқа мемлекеттік органдарының ақпараттық жүйелерімен қызметті және интегралдауды автоматтандыруды қамтамасыз ету болып табылады.

Есеп комитеті қызметіндегі тұрақты ақпараттық қамтамасыз етілуге мұқтаж болып отырған мынадай бағыттарды ірілеп бөлуге болады:

1) түсетін түсімдер мен шығыстар кесімінде бюджеттің орындалуы жөніндегі ақпараттар мониторингі;

2) бақылау іс-шараларын, пост-бақылауды дайындау, жоспарлау, жүргізу және олардың нәтижелерін ресімдеу;

3) кадрлардың біліктілігін арттыру және оларды қайта даярлау.

Есеп комитетінің бірыңғай ақпараттық базасын пайдалану ақпараттың енгізілуіне, сақталуына және өңделуіне мүмкіндік беруі керек. Ол үшін мыналар қамтамасыз етілуі тиіс:

1) Есеп комитетінің автоматтандырылған жүйесінің құжаттарына, есептеріне және функцияларына рұқсат құқығының

бірыңғай жүйесі;

2) мәліметтерді бір дүркін енгізу;

3) жүйелердің қорғалу дәрежесін арттыратын, жүйелер арасындағы мәліметтерді беру сілемдерінің болмауы;

4) сүйемелдеу және өңдеу процестерін жеңілдететін, жүйені барлық іске асырулар үшін функционалдың бірыңғай жиынтығы;

5) басқа қолданбалы жүйелермен және мәліметтер базасымен шоғырланудың дамыған технологиялық құралдарының болуы;

Қазіргі сәтте Есеп комитетінде бақылау іс-шараларын дайындау және жүргізу бойынша қызметті автоматтандырудың мамандандырылған бағдарламалық қамтамасыз етілу іс-әрекеті бар, ол 2010 жылы енгізілген.

Бағдарламалық қамтамасыз етуді пайдалану кезінде зерттеушілер жүйелерді пайдалануға кедергі жасайтын бір қатар күрделі жайларды атап көрсетті:

1) Есеп комитетінің қызмет процестерін жүйелердің функцияларымен қамту ауқымы жеткіліксіз;

2) Есеп комитетінде құрылымдық өзгерістерге байланысты жүйелер жұмысында түзетулердің жоқтығы;

3) ведомствоаралық жүйелермен шоғырланудың болмауы, мәліметтерді тіркеуді бөлу тетіктерінің жоқтығы. Қолданыстағы жүйеде қағаз жүзінде түсетін ақпараттарды, ақпараттық жүйеге мәліметтер операторы енгізеді;

4) Есеп комитетінің қызметкерлері функцияларының қайталанып қосарлануы. Ақпараттық жүйеде аналогиялық ақпараттарды қағаз жүзінде ресімдеуден кейін мәліметтерді қосымша тіркеуде көрініс табады.

5) бағдарламалық шешімдерді іске асыру сапасының төмендігі. Жұмыс кезінде жүйелік қателер әрдайым туындайды.

6) жүйенің эргономикалық деңгейінің төмендігі. Жүйелердің шектес компоненттері мен модульдері арасындағы тікелей өту жолының болмауы.

7) жүйелер жұмысы қарқынның төмендігі.

Белгіленген ескертпелер қолданыстағы жүйені толыққанды пайдалануға мүмкіндік бермейді, сондықтан функциялардың бөлігін MSOffice стандартты қосымшалар көмегімен пайдаланушылар қолмен орындайды.

Қаржы министрлігі мен Есеп комитетінің 2009 жылғы 8 қазандағы бірлескен бұйрығымен Есеп комитетіне есептік ақпараттардың 44 түрін ұсыну қарастырылған. Алайда, бүгінгі күнге дейін есептіліктің тек 10 түрі ғана берілді. Осылайша, қарастырылған есептіліктің 77,3 пайыздан астамы ұсынылмай отыр. Одан басқа, ұсынылған ақпараттар бойынша бекітілген құрылымдар және нысандар болмай отыр.

Республикалық бюджеттің орындалуы жөніндегі қолда бар ақпараттарды талдау, бақылау іс-шараларының сапалы жоспарлануын және бақылауға дайындық жұмыстарын жүргізу мақсатында ақпараттарды көрсеткіштер тізбесі бөлігінде неғұрлым тереңдете нақтылау талап етілетіндігін көрсетті.

Ақпараттық база элементтерінің бірі, анықталған бұзушылықтарға жиынтық талдау жүргізуге мүмкіндік беретін, кіші жүйе болып табылуы тиіс. Бұл кіші жүйе құқық нормасы, экономика саласы, мемлекеттік мекемелер, бақылау объектілері, аумақтар, бюджеттік бағдарламалар кесімінде, жылдар бойынша және Есеп комитеті мүшелерінің жүргізген бақылау іс-шаралары бойынша бұзушылықтарды топтастыратын болады.

Зерттеулер жүргізу барысында Excel форматында кіші жүйенің қолданыстағы үлгісі әзірленді, ол өзінің тиімділігі мен жұмысқа бейімділігін көрсетті.

Анықталған бұзушылықтардың жиынтық талдауы мынадай негізде жүргізіледі:

- 1) Есеп комитетінің қорытындысы;
- 2) актіге қоса берілетін бұзушылықтардың жиынтық реестрі;
- 3) мемлекеттік қаржылық бақылау объектілерінде анықталатын бұзушылықтар сыныптамасы;
- 4) басқа нормативтік құқықтық актілер.

Бұзушылықтарды белгілеу үшін мәліметтерді шартты белгімен жазудың тиісті жүйесі әзірленді.

Сондай-ақ, бұл кіші бағдарламаны оған қоса берілетін бақылау актілері мен реестрлер сапасына бақылау жүргізу кезінде қолдануға болады.

«Қаржылық бұзушылықтарды зерттеу жөніндегі орталық» РМК зерттеулік қызметінің басқа елеулі бағыты экологиялық аудитті енгізу болып отыр. Атап айтқанда, халықаралық тәжірибені тереңдете зерделеу.

Ғаламдық экологиялық проблемалардың арта түсуі, табиғи ресурстардың таусылуы, антропогендік шығу тегінде дағдарыстардың туындауы, әлеуметтік-экономикалық дамудың жиналып қалған үлгісінің апатты жағдайын жете түсіну «табиғат-адамзат» арасындағы өзара қатынасты, олардың үндесу жолдарын іздеу жүйелерін қайта қарауды қажет етеді.

Оған залал әкелген бағалау және осы заладдың тәуекелін бағалау мәселелері – табиғатты пайдаланушылардың өзінің алдындағы сияқты, бақылау жүргізетін мемлекеттік институттар алдында да тұрған мәселелер.

Қазақстан қолайсыз экологиялық зоналы ел ретінде қоршаған ортаға байланысты, тұрақты бақылаудағы мәселелерге зәру. Экологиялық аудит сияқты, жаңа экологты-экономикалық ұғымдарды енгізу қажет. Батыс елдеріндегі сияқты, қазірдің өзінде оны қолданудың теориялық және практикалық тәжірибесі іс жүзінде бар, Қазақстан Республикасы олардың кейбіреуін енгізуді енді ғана бастап отыр. Бұл процесс барысында нормативтік-құқықтық базаның болмауы, әдістемелердің жетіспеуі және тәжірибенің жоқтығы, ақпаратқа, осы мәселелер бойынша әдебиеттер мен зерттеулерге аса зәрулік туындайды. Осындай жағдайлардың шоғырланып қалуына байланысты бұл жұмыс осы мұқтаждықтарды орындауға талпыныс ретінде қарастырылуы мүмкін.

Зерттеудің мақсаты – Қазақстанның мемлекеттік қаржылық бақылау жүйесінде пайдаланылу үшін экологиялық аудит жүргізудің шетелдік тәжірибесін зерделеу болып табылады.

Алғаш экологиялық аудит АҚШ аумағындағы ірі өндірістік корпорацияларды бақылау кезінде пайдаланыла бастады. Өнеркәсіптік өндірісті дамыту кәсіпорындардың қуаттылығын, энергияны, ресурстарды тұтынуды шұғыл арттыруға әкелді, керісінше ол қоршаған ортаны ластайтын жарамсыз қалдықтардың көбеюіне соқтырды. Қоршаған ортадағы залалды сезінушілік кәсіпорындардың заңды жауапкершілік шартының қажеттілігін туындатты. Бұл кәсіпорындардың келтірілген залал үшін төлем төлей бастағаны сияқты, қосымша қаржылық шығыстар мен шығындарға әкеліп соғып отыр.

Кәсіпорын өз қызметін экологиялық заңнама нормалары-

«*Экологиялық аудит сияқты, жаңа экологты-экономикалық ұғымдарды енгізу қажет.*»

«Қазақстанда қазірдің өзінде экологиялық аудитті енгізу үшін негіз жасайтын белгіленген нормативтік құқықтық база бар.»

на сәйкестікке келтіруге мәжбүр болды. Мұндай қызмет қаржылық аудитке сәйкес келді және экологиялық аудит атауын иеленді. Экологиялық аудиттің міндеттері қолданыстағы табиғат қорғау заңнамасының сақталуы бойынша және қоршаған ортаға әсерін тигізу тұрғысынан, мүмкін болатын апаттар тәуекелі шаралары туралы корпорациялар басқармалары мен акционерлерді хабардар етіп отыру болып табылады.

Бұдан әрі экологиялық аудит Канадада, Ұлыбританияда, Швецияда Нидерландияда ж.б. өнеркәсіпті дамыған елдерде кеңінен қанат жайды.

Экологиялық аудиттің мақсаттары мыналар болып табылады:

- 1) кәсіпорындар беретін экологиялық ақпараттардың сенімділігін бақылау;
- 2) Объектінің экологиялық талаптарға сәйкестігін тексеру;
- 3) қоршаған ортаны қорғауды және қызметкерлердің денсаулығын басқарудың қолданыстағы жүйесін бағалау;
- 4) ортаға әсерлердің реттелетін және реттелмейтін тәуекелдерін бағалау.

Экологиялық аудит барысында қоршаған ортаны қорғау саласына қатысты мемлекеттік ұйымдардың әдістері мен процедуралары зерттелуі мүмкін. Мұндай тексеру нәтижесімен ұйымдардың қызметіндегі кемшіліктер мен тәуекелдерді анықтайтын есеп, экологиялық көзқарас тұрғысынан болуы мүмкін.

Заңдылықты, қаржылық есептерді және нәтижелілікті тексерулерде маманданатын, сондай-ақ жедел тексерулермен айналысатын мемлекеттік бақылаушы, экологиялық тексерулерді табысты жүргізу үшін де жақсы әзірлікте болуы тиіс.

Аудитор қоршаған ортаға қатысты теңдестіруді және фактілер мәнін ашуды, мәміле және іс-қимыл жасауды іске асыра білуі және кәсіпорынның қаржылық жағдайлары мен тексеру нәтижесіне айтарлықтай әсер етуге бейімді болуы керек. Сонымен бірге, мұндай тексеру барысында, арнаулы білімді талап ететін жағдайларда тексеруші жұмысқа сарапшы тартуға міндетті.

Қазақстанда қазірдің өзінде экологиялық аудитті енгізу үшін негіз жасайтын белгіленген нормативтік құқықтық база бар.

Экологиялық аудитті рет-

теу саласында негізгі нормативтік құқықтық акті болып табылатын Қазақстан Республикасының Экологиялық кодексі.

Осы Кодексте «Экологиялық аудит – экологиялық тәуекелдерді анықтау мен бағалауға және олардың қызметінің экологиялық қауіпсіздігі деңгейін арттыру бойынша ұсынымдарды әзірлеуге бағытталған, аудиттелетін субъектілердің шаруашылық және өзге қызметін тәуелсіз тексеру» деген анықтама берілген.

Өз кезегінде, Есеп комитеті қаржылық бақылаудың жоғарғы органдары Халықаралық ұйымының экологиялық аудит бойынша жұмыс тобының қатысушысы болып табылады (INTOSAI).

2003 жылдан бастап, экологиялық аудит шеңберінде Есеп комитеті 2010-2014 жылдарға арналған «Жасыл даму» Салалық бағдарламасын іске асыру барысына тиімділік бақылауын жүргізді, сулы биологиялық, ресурстарды, оның ішінде Каспий теңізіндегі осетралық ресурстардың қорғалуы, сақталуы, қалпына келтірілуі мен үнемді және тиімді жұмсалуды үшін бөлінген қаражаттарды пайдалануға аудит жүргізді. Одан басқа Қазақстан Республикасында қоршаған ортаны қорғау бойынша 2005-2007 жылдарға арналған Бағдарламаны және басқа да бақылау-талдамалық іс-шараларды іске асыру тиімділігіне бағалау жүргізді.

Сөйтіп, экологиялық аудитті қолдану үшін дайындама негізі жеткілікті деп санауға болады, халықаралық озық тәжірибені ескере отырып, енді оны одан әрі дамытуға барынша күш салу қажет.

А. А. Дубицкий

«Қаржылық бұзушылықтарды зеттеу жөніндегі орталық» РМК Ақпараттық-талдамалық бөлімі меңгерушісінің орынбасары

Информатизация и состояние экологии – первоочередные задачи государственного финансового контроля

Инструментом государственного финансового контроля, способным обеспечить существенное повышение эффективности его функционирования, являются различные информационные ресурсы, методология создания и использования которых требует новых подходов, основанных на современных эффективных технологиях.

Развитие информационных систем и их применение должно способствовать оперативности проведения контрольно-аналитических мероприятий и, соответственно, своевременному и эффективному выявлению финансовых нарушений при использовании государственных средств.

Для этого необходимо создать единую полноценно функционирующую информационную базу системы государственного финансового контроля (ГФК), которая должна способствовать оперативному доступу ее работников к вопросам финансовой и иной деятельности объектов контроля, органов государственного управления, особенно при проведении контроля эффективности.

Информационная база должна строиться на доступе к первичным документам финансирования в реальном масштабе времени, что позволит оперативно и качественно анализировать риски, необходимые при планировании контроля, проведении контрольно-аналитических мероприятий, оформлении результатов контроля и осуществлении пост-контроля.

До настоящего времени в Казахстане не проводилась целенаправленная работа по изучению состояния информационного обеспечения органов ГФК, использования ими государственных информационных ресурсов.

В этой связи надо решить проблемы разработки методологии единой информационной базы на основе интегрированной информационной системы Счетного комитета по контролю за исполнением республиканского бюджета (Счетный комитет).

При этом нужно решить ряд задач, среди которых:

1) исследование существующего функционала информационно-аналитической системы Счетного комитета и объектов контроля по направлениям деятельности;

2) определение необходимых параметров актуализации входных и выходных данных в целях организации взаимодействия с государственными органами по вопросам информационной базы;

3) обновление программных продуктов для обеспечения оперативной работы модулей «Планирование», «Эксперт», «Контроль»;

4) разработка рекомендаций и предложений по созданию единой информационной базы на основе интегрированной информационной системы Счетного комитета по направлениям деятельности государственных органов и субъектов квазигосударственного сектора в Республике Казахстан.

В этих целях силами РГП «Центр по исследованию финансовых нарушений» проводится соответствующая исследовательская работа. Так как отечественного опыта для создания информационной базы системы ГФК недостаточно, исследователи предварительно изучили передовой зарубежный опыт.

В мировой практике можно выделить два подхода к созданию и развитию информационных систем и баз управления общественными финансами - построение по принципу максимально возможной унификации и интеграции функциональных областей управления (централизованный подход) и использование локальных систем (децентрализованный подход).

К преимуществам построения информационных систем и баз по

«*Необходимо создать единую полноценно функционирующую информационную базу системы госфин контроля (ГФК)...*»

« Наиболее целесообразным вариантом для Счетного комитета является сочетание централизованного и децентрализованного подходов. »

принципу максимально возможной интеграции и унификации функциональных областей управления относятся применение единых требований к управлению государственными финансами, контроль за их использованием, развитие межведомственного взаимодействия, оптимизация расходов на информационную, телекоммуникационную и транспортную инфраструктуру, энергетические и иные ресурсы. При этом данные системы имеют недостаточную приспособляемость к внешним изменениям и запросам пользователей, требуют значительных затрат на обеспечение надежности функционирования и сохранности информационных ресурсов, а также соблюдения формальных процедур их применения.

Использование преимущественно локальных систем позволяет реализовать более гибкий подход к управлению финансами и возможность поэтапного развития существующей инфраструктуры, но не обеспечивает доступ к информации в режиме реального времени, требует значительных затрат на приобретение, сопровождение, доработку и модернизацию программного обеспечения. Кроме того, такие системы являются достаточно ресурсоемкими и приводят к снижению производительности труда работников, занятых учетной деятельностью.

Исходя из этого, наиболее целесообразным вариантом для Счетного комитета является сочетание централизованного и децентрализованного подходов. При этом должна обеспечиваться централизация обработки информационных потоков, влияющих на полноту, достоверность и оперативность учета деятельности государственных органов на республиканском и местном уровнях, организаций субъектов квазигосударственного сектора, с учетом потребностей общества. Причем обработанная информация должна достаточно надежно храниться в информационных базах, быть легко доступной и оперативно выводиться в различных формах – текстовых, табличных, графических.

Особую актуальность созданию единой информационной базы системы государственного финансового контроля, автоматизации контрольных процедур придают условия использования госорганами и учреждениями нашей страны

Международных стандартов финансовой отчетности в общественном секторе (МСФООС). При полном переходе на них должны применяться методы, предусмотренные Международными стандартами государственного аудита, которыми предусматривается электронный аудит.

Автоматизация процесса составления отчетности по результатам контроля, с использованием интеллектуальной системы и полноценной ее информационной базы, позволит значительно сократить время для планирования, подготовки к проведению контроля, оперативно сводить его результаты для изучения и анализа.

Объектом информационной базы должны являться процессы по исполнению функций Счетного комитета, осуществляющего внешний контроль.

Последний представляет собой систему наблюдений, сопоставлений, проверок, анализа и оценки деятельности объекта контроля по обеспечению полноты и своевременности поступлений в республиканский бюджет, возврата сумм поступлений из него, а также за целевым, обоснованным и эффективным использованием государственных финансовых ресурсов и активов.

Исходя из этого, можно сделать выводы, согласно которым информационная база Счетного комитета должна быть предназначена для автоматизации следующих процессов:

1) сбор и обработка сведений о бюджетных программах – получение данных о формировании и исполнении бюджетных программ в разрезе их администраторов, объектов контроля, которые послужат основой анализа для определения тематики и объектов контроля;

2) сбор и обработка сведений о доходах республиканского бюджета – анализ поступлений налоговых и неналоговых поступлений, таможенных сборов;

3) сбор, накопление и анализ данных об объектах контроля для определения их принадлежности к администраторам бюджетного процесса, долей государственной собственности, юридических адресов, контактной информации и прочих данных;

4) планирование контрольных мероприятий;

5) составление актов контроля;

6) сбор, хранение и обработ-

ка сведений о проведенных контрольных мероприятиях, автоматическое осуществление сводного анализа финансовых нарушений в разрезе бюджетных программ, объектов контроля, территорий, норм права и других показателей;

7) сбор, хранение, накопление и обработка сведений по контролю за устранением выявленных в ходе проведения контрольных мероприятий нарушений. Контроль сроков исполнения рекомендаций, принятых по результатам рассмотрения итогов контрольных мероприятий;

8) хранение и анализ информации о передаче материалов контроля в правоохранительные органы;

9) обработка, агрегирование, предоставление сводных и развернутых отчетов по работе Счетного комитета для принятия решений, предоставления отчетов в парламент и информации Президенту Казахстана;

10) автоматизация процесса обучения, проведения тестирования, учета квалификации персонала Счетного комитета и ревизионных комиссий областей, города республиканского значения и столицы. Проведение дистанционного обучения работников системы государственного финансового контроля.

Целью создания единой информационной базы Счетного комитета является обеспечение автоматизации деятельности и интегрирования с информационными системами других государственных органов РК для создания гибкой системы, обеспечивающей оперативность и эффективность контрольно-аналитической деятельности Счетного комитета.

В деятельности Счетного комитета можно укрупненно выделить следующие направления, нуждающиеся в постоянном информационном обеспечении:

1) мониторинг информации об исполнении бюджета в разрезе поступлений и расходов;

2) подготовка, планирование, проведение и оформление результатов контрольных мероприятий, пост-контроль;

3) повышение квалификации и переподготовка кадров.

Эксплуатация единой информационной базы Счетного комитета должна предоставлять возможность ввода, хранения и обработки информации. Для этого долж-

но обеспечиваться:

1) единая система прав доступа к документам, отчетам и функциям автоматизированной информационной системы Счетного комитета;

2) однократный ввод данных;

3) отсутствие передачи массивов данных между системами, что повышает степень защищенности системы;

4) единый набор функциональности для всех реализаций системы, что упрощает процессы сопровождения и доработки;

5) наличие развитых технологических средств интеграции с другими прикладными системами и базами данных.

В настоящий момент в Счетном комитете существует специализированное программное обеспечение автоматизации деятельности по подготовке и проведению контрольных мероприятий, которое внедрено в 2010 году.

При эксплуатации программного обеспечения исследователи отметили ряд сложностей, препятствующих использованию системы:

1) недостаточная ширина охвата функциями системы процессов деятельности Счетного комитета;

2) отсутствие корректировок в работе системы, связанных со структурными изменениями в Счетном комитете;

3) отсутствие интеграции с межведомственными системами, отсутствие механизмов распределения регистрации данных. В существующей системе информация, поступающая в бумажном виде, заносится в информационную систему оператором данных;

4) дублирование функций работников Счетного комитета. Проявляется в дополнительной регистрации данных в информационной системе после оформления аналогичной информации в бумажном виде;

5) низкое качество реализации программного решения. При работе систематически возникают системные ошибки;

6) низкий уровень эргономичности системы. Отсутствие прямых переходов между смежными компонентами и модулями системы.

7) низкая скорость работы системы.

Отмеченные замечания не позволяют полноценно использовать существующую систему, поэ-

« Целью создания единой информационной базы Счетного комитета является обеспечение автоматизации деятельности и интегрирования с информационными системами других государственных органов РК. »

«*Необходимо внедрение новых эколого-экономических понятий, таких, как экологический аудит.*»

тому часть функций выполняется пользователями вручную при помощи стандартных приложений MSOffice.

Совместным приказом министерства финансов и Счетного комитета от 8 октября 2009 года предусмотрено предоставление Счетному комитету 44 видов отчетной информации. Однако на сегодня предоставляется только 10 видов отчетности. Таким образом, более 77,3 процентов из предусмотренной отчетности не предоставляется. Кроме того, по предоставляемой информации отсутствуют утвержденные структура и формы.

Анализ имеющейся информации об исполнении республиканского бюджета показал, что в целях проведения качественного планирования контрольных мероприятий и подготовительных работ к контролю требуется более глубокая детализация информации в части перечня показателей.

Одним из элементов информационной базы должна являться подсистема, позволяющая проводить сводный анализ выявленных нарушений. Данная подсистема будет группировать нарушения в разрезе норм права, отраслей экономики, государственных учреждений, объектов контроля, территорий, бюджетных программ, по годам и контрольным мероприятиям, проводимым членами Счетного комитета.

В ходе проведения исследования разработана действующая модель подсистемы в формате Excel, которая показала свою эффективность и работоспособность.

Сводный анализ выявленных нарушений производится на основе:

- 1) заключения Счетного комитета;
- 2) сводного реестра нарушений, прилагаемого к акту;
- 3) классификатора нарушений, выявляемых на объектах государственного финансового контроля;
- 4) других нормативных правовых актов.

Для обозначения нарушений разработана соответствующая система кодировки данных.

Кроме того, данную подпрограмму можно применять при проведении контроля качества актов контроля и реестров, прилагаемых к ним.

Другим существенным направлением исследовательской деятельности РГП «Центр по исследованию финансовых нарушений»

стало внедрение экологического аудита. В частности глубокого изучения международного опыта.

Нарастание глобальных экологических проблем, истощение природных ресурсов, возникновение кризисов антропогенного происхождения, осознание катастрофичности сложившегося типа социально-экономического развития вызывают необходимость пересмотра системы взаимоотношений «природа - человечество», поиска путей их гармонизации.

Вопросы оценки наносимого ей ущерба и оценки риска от этого ущерба встают как перед самими природопользователями, так и перед государственными институтами, проводящими контроль.

Казахстан, как страна с неблагоприятными экологическими зонами, нуждается в постоянном контроле вопросов, связанных с окружающей средой. Необходимо внедрение новых эколого-экономических понятий, таких как экологический аудит. В то время как в странах Запада уже существует теоретический и практический опыт его применения, Республика Казахстан еще только начинает внедрять некоторые из них. В ходе этого процесса проявляются отсутствие нормативно-правовой базы, нехватка методик и отсутствие практики, острый дефицит информации, литературы и исследований по этим вопросам. В сложившейся ситуации данная работа может быть рассмотрена как попытка восполнить этот дефицит.

Целью исследования является изучение зарубежного опыта проведения экологического аудита для использования в системе государственного финансового контроля Казахстана.

Впервые экологический аудит начал использоваться при контроле крупных промышленных корпораций на территории США. Развитие промышленного производства привело к резкому увеличению мощностей предприятий, потребления энергии, ресурсов, что повлекло за собой возрастание количества отходов, загрязняющих окружающую среду. Ощутимость ущерба окружающей среде обусловила необходимость юридической ответственности предприятий. Это привело к дополнительным финансовым расходам и потерям, так как предприятия начали

платить за наносимый ущерб.

Предприятия вынуждены были привести свою деятельность в соответствие нормам экологического законодательства. Такая деятельность соответствовала финансовому аудиту и получила название экологического аудита. Его задачей являлось информирование правления корпорации и акционеров о мерах по соблюдению действующего природоохранного законодательства и о риске возможных аварий, с точки зрения воздействия на окружающую среду.

В дальнейшем экологический аудит получил распространение в Канаде, Великобритании, Швеции, Нидерландах и других промышленно развитых странах.

Целями экологического аудита являются:

- 1) контроль достоверности выдаваемой предприятием экологической информации;
- 2) проверка соответствия объекта экологическим требованиям;
- 3) оценка существующей системы управления окружающей среды и здоровья работников;
- 4) оценка рисков от регулируемых и не регулируемых воздействий на среду.

В ходе экологического аудита могут быть исследованы методы и процедуры государственной организации, затрагивающие сферу охраны окружающей среды. Результатом такой проверки может стать отчет, выявляющий недостатки и риски в деятельности организации с точки зрения экологии.

Государственный контролер, специализирующийся на проверках законности, финансовых счетов и результативности, а также занимающийся оперативными проверками, должен быть прекрасно подготовлен и для успешного проведения экологических ревизий.

Аудитор должен уметь идентифицировать и осмыслить факты, сделки и действия, затрагивающие окружающую среду и способные оказать значительное влияние на финансовое состояние предприятия и на результаты проверки. В то же время, столкнувшись, в ходе такой проверки, с обстоятельствами, требующими специальных знаний, ревизор обязан привлечь к работе эксперта.

В Казахстане уже есть определенная нормативная правовая база, которая создает основы для внедрения экологического аудита.

Основным нормативным правовым актом в области регулиро-

вания экологического аудита является Экологический кодекс Республики Казахстан.

В данном Кодексе дано определение, что «Экологический аудит - независимая проверка хозяйственной и иной деятельности аудируемых субъектов, направленная на выявление и оценку экологических рисков и разработку рекомендаций по повышению уровня экологической безопасности их деятельности».

В свою очередь Счетный комитет является участником рабочей группы по экологическому аудиту Международной организации высших органов финансового контроля (INTOSAI).

Начиная с 2003 года, в рамках экологического аудита Счетным комитетом проведен контроль эффективности хода реализации Отраслевой программы «Жасыл даму» на 2010-2014 годы, аудит использования средств, выделенных для эффективного использования, охраны, сохранения, восстановления и рационального использования водных биологических ресурсов, в том числе осетровых в Каспийском море. Кроме того, проведена оценка эффективности реализации Программы по охране окружающей среды Республики Казахстан на 2005-2007 годы и другие контрольно-аналитические мероприятия.

Так что можно считать, что достаточный задел для применения экологического аудита уже заложен, необходимо приложить достаточные усилия для его дальнейшего развития с учетом передового международного опыта.

« В Казахстане уже есть определенная нормативная правовая база, которая создает основы для внедрения экологического аудита. »

А.А. Дубицкий
заместитель заведующего отдела РПП
«Центр по исследованию
финансовых нарушений»

Informatization and the environmental situation – are the priorities for State Financial Control

Instrument of state financial control that can provide a significant increase in the efficiency of its functioning, are the various information resources, methodology development and use of which requires new approaches based on modern, efficient technologies.

« To do this it is necessary to create a fully functioning single information system base of state financial control (SFC)... »

The development of information systems and their use should contribute to the efficiency of control and analytical measures and, therefore, timely and efficient detection of financial irregularities in the use of public funds.

To do this it is necessary to create a fully functioning single information system base of state financial control (SFC), which should facilitate the rapid access of its employees to the financial and other activities of control facilities, public administration, particularly for the control efficiency.

Information base shall be built on access to primary documents of funding in real time, which will quickly and accurately analyze the risks needed for planning control, hold control and analytical measures, the design of the test results and post-implementation monitoring.

To date, Kazakhstan has not held work on the state of information security organs of SFC, their use of government information resources.

In this regard, it is necessary to solve the problems of developing a methodology of common information base on the basis of an integrated information system of the Accounts Committee for control over execution of the Republican Budget (Accounts Committee).

Thus it is necessary to solve a number of tasks, including:

1) the study of the existing functionality of information-analytical system of the Accounts Committee and the objects of control on activities;

2) determination of the required parameters update of the input and output data in order to establish interaction with government officials concerning information base;

3) program products update to ensure operational modules "Planning", "Expert", "Control";

4) the development of recommendations and proposals for a common information base on the basis of an integrated information system of the Accounts Committee for the activities of state agencies and quasi-state sector entities in the Republic of Kazakhstan.

To this end, with the efforts of RSE "Center for Financial Violations Research" a relevant research has been held. Since domestic experience to create an information base system SFC is not enough, researchers have previously studied the advanced foreign experience.

In world practice, there are two approaches for the creation and development of information systems and databases of public finance - building on the principle of maximum possible unification and integration of the functional areas of management (centralized approach) and the use of local systems (decentralized approach).

The benefits of information systems and databases on the principle of maximum possible

integration and unification of the functional areas of management include the use of uniform standards for public financial management, monitoring their use, the development of inter-agency cooperation, the costs of the information, telecommunications and transport infrastructure, energy and other resources. The details of the system have poor adaptability to external changes and demands of users who require a significant investment to ensure the reliability and security of information resources, as well as compliance with formal procedures for their use.

The use of predominantly local systems allows for a more flexible approach to financial management and phased development of the existing infrastructure, but does not provide access to information in real time, requires a significant investment for the acquisition, maintenance, updating and upgrading of software. In addition, such systems are resource intensive and lead to lower productivity of workers who deal with accounting activities.

On this basis, the most appropriate option for the Accounts Committee is a combination of centralized and decentralized approaches. In this case, it shall be the centralization of processing of information flows affecting the completeness, accuracy and timeliness of accounting of public authorities at national and local levels, organizations, quasi-state sector entities, taking into account the needs of society. Moreover, information should be stored in fairly safe data bases, shall be easily accessible and promptly displayed in various forms - text, spreadsheet, graphics.

Special urgency in creating a common information base system of state financial control, automation control procedures give the terms of use by state agencies and institutions of our country's International Public Sector Accounting Standards (IPSAS). At full transition to these

terms, the methods provided the International standards state audit should be applied, which provides an electronic audit.

Automating the process of reporting on the results of monitoring, using an intelligent system and fulfilling its information base will greatly reduce the time to plan, prepare for the inspection, reduce operational monitoring results for the study and analysis.

The object of the information base should be the processes to execute the functions of the Accounts Committee, exercising external control.

The latter is a system of observation, comparison, verification, analysis and evaluation of the object under test to ensure the completeness and timeliness of the revenues to the national budget, the refund of revenue from the state budget, as well as targeted, reasonable and efficient use of public resources and state assets.

On this basis, we can conclude that the information base of the Accounts Committee shall be designed to automate the following processes:

1) collection and processing of data on budgetary programs - to provide data on the formation and execution of budget programs in terms of their administrators control facilities, which serve as the basis of analysis to determine the subjects and objects of supervision;

2) collection and processing of information on the income of the republican budget - Analysis of income tax and non-tax revenue, customs duties;

3) collection, storage and analysis of data on controlled objects to determine their affiliation to the administrators of the budget process, state ownership, legal address, contact information and other data;

4) planning of control measures;

5) preparation of acts of control;

6) collection and storage and processing of data on the control measures, the implementation

« The most appropriate option for the Accounts Committee is a combination of centralized and decentralized approaches. »

of automatic synthesis of the financial irregularities in the context of budget programs, objects, controls, areas of the law and other factors;

7) collection, storage, accumulation and processing of information to monitor the elimination of revealed violations in the course of implementing control measures. Control over deadlines recommendations adopted after considering the results of the control measures;

8) storage and analysis of information on the transfer of control materials to law enforcement.

9) processing, aggregation, providing summary and detailed reports on the work of the Accounts Committee for decision-making, reporting to Parliament and to the President of the Republic of Kazakhstan;

10) automation of the process of training, testing, registration staff of the Accounts Committee and the audit committees of regions, city of republican status and the capital city. Conducting distance education for workers of the state financial control.

The aim of creating a unified information base of the Accounts Committee is to ensure the integration and automation of the information systems of other state bodies of Kazakhstan to create a flexible system that ensures the efficiency and effectiveness of control and analytical work of the Accounts Committee.

In the activities of the Accounts Committee we can identify the following areas that are in need of constant information support:

1) monitoring of performance information in the context of the budget revenue and expenditure;

2) preparation, planning, implementation and execution of the results of control measures, post-testing;

3) training and retraining of personnel.

Operation of a common information base of the Accounts Committee shall provide the ability to capture, store and process information. The following shall be provided for this:

1) unified system of access rights to documents, reports, and automated information systems functions of the Accounts Committee;

2) one-time data entry;

3) no transmission data arrays between systems, which increases the vulnerability of the system;

4) common set of functionality for all implementations of the system, which simplifies maintenance and improvements;

5) presence of advanced technological means of integration with other application systems and databases.

Currently, the Accounts Committee has special automation software for the preparation and implementation of control measures, which was introduced in 2010.

When using the software researchers noted several challenges that impede the use of the system:

1) the narrow width of the system processes coverage of the Accounts Committee activity;

2) the lack of adjustments in the system related to structural changes in the Accounts Committee;

3) the lack of integration with interagency systems, the lack of mechanisms for distributing data logging. Information in the current system is delivered in paper form and is entered into the information system by data operator;

4) employees overlaps of the Accounts Committee. It manifests itself in an additional registration data in the information system after making similar information in paper form.

5) low quality of the software solution. When working systematically system errors occur.

6) low level of ergonomics. The absence of direct transitions between adjacent components and modules of the system.

7) low speed system.

Reported comments do not allow full use of the existing system, so some of the functions performed by users manually

The aim of creating a unified information base of the Accounts Committee is to ensure the integration and automation of the information systems of other state bodies of Kazakhstan.

using standard MSOffice applications.

The joint order of the Ministry of Finance and the Accounts Committee as of October 8th, 2009 provides to the Accounts Committee 44 types of reporting information. However, at present only 10 kinds of statements are provided. Thus, more than 77.3 percent of reporting is not provided. In addition, there are no approved the structure and form on the information provided.

Analysis of available information on the execution of the republican budget, has shown that in order to ensure quality planning of control measures and preparation work it is required to control the deeper detail of the information in the list of indicators.

One element of the information base should be a subsystem that enables the combined analysis of the identified violations. This subsystem will be grouped in the context of violations of the law, industries, government agencies, control objects, territories, budget programs, data, and control activities carried out by members of the Accounts Committee.

During the study, a working model of a subsystem was developed in the Exell format, which has shown its effectiveness and efficiency.

Summary analysis of the revealed violations is made on the basis of:

- 1) conclusions of the Accounts Committee;
- 2) summary list of violations attached to the act;
- 3) classification of violations detected at the sites of state financial control;
- 4) other legal acts.

In order to indicate violations, a relevant coding system of data encoding was developed.

In addition, this subroutine can be used in conducting quality control instruments and control registers attached to it.

Another significant area of RSE "Center for Financial Violations Research" research was the introduction of an

environmental audit. In particular, in-depth study of international experience.

The growth of global environmental problems, the exhaustion of natural resources, the emergence of human-induced crises, awareness of the catastrophic developed type of socio-economic development make it necessary to review the system of relations "nature-humanity", to find ways to harmonize them.

Valuation issues on caused damage and risk assessment of the damage is raised to users of nature and to state institutions, carrying out control.

Kazakhstan as a country with poor environmental areas is in need of constant monitoring of issues related to the environment. It is necessary to introduce new environmental and economic concepts such as environmental audits. While Western countries have theoretical and practical experience of its application, the Republic of Kazakhstan is only beginning to implement some of them. In the process, there is no legal framework, lack of procedures and a lack of practice, an acute shortage of information, literature and research on these issues. In this situation, this work may be seen as an attempt to fill this gap.

The aim is to study the international experience of environmental audit for use in the system of state financial control in Kazakhstan.

First environmental audit was used in the control of large industrial corporations in the United States. The development of industrial production has led to a sharp increase in the capacity of enterprises, energy, resources, which resulted in the increase of the amount of waste that polluted environment. Significant damage to the environment has led to the need for legal liability of companies. This led to additional financial costs and losses as well as businesses began to pay for the caused damage.

Businesses were forced to bring their operations into compliance

« It is necessary to introduce new environmental and economic concepts such as environmental audits. »

« Kazakhstan already has a certain legal and regulatory framework, which provides the framework for the introduction of an environmental audit. »

with environmental legislation. Such activity was consistent with the financial audit and was named an environmental audit. The task of an environmental audit was to inform the board of the corporation and its shareholders on measures to comply with applicable environmental laws and the risk of possible accidents, in terms of impact on the environment.

In the future, environmental audit has spread to Canada, the UK, Sweden, the Netherlands and other industrialized countries.

The objectives of environmental audit are:

- 1) control of the reliability of environmental information issued by the company;
- 2) verification of compliance with the environmental requirements of the object;
- 3) evaluation of the existing management of the environment and health of workers;
- 4) assessment of risks from regulated and not regulated effects on the environment.

In the course of environmental audit the methods and procedures can be explored for the organization of the state, affecting the scope of protection of the environment. The result of this test can be a report which revealed the weaknesses and risks in the organization from ecological point of view.

The state controller, specializing in audits of law, accounts and financial performance, as well as dealing with operational checks must be well prepared for successful environmental audits.

The auditor should be able to identify and understand the facts of the transaction and actions affecting the environment and are able to have a significant effect on the financial condition of the company and on the test results. At the same time, faced in the course of such verification, the circumstances that require specialized knowledge, the auditor is required to find an expert.

Kazakhstan already has a certain legal and regulatory framework, which provides the

framework for the introduction of an environmental audit.

The principal legal instrument in the field of regulation of environmental audit is the Environmental Code of the Republic of Kazakhstan.

This Code provides a definition that "Environmental audit - is an independent audit of business and other activities of the audited entities, aimed at identification and assessment of environmental risks and the development of recommendations to improve the environmental safety of their activities".

In turn, the Accounts Committee is a member of the Working Group on Environmental Auditing of the International Organization of Supreme Audit Institutions (INTOSAI).

Since 2003, as part of an environmental audit conducted by the Accounts Committee monitoring the effectiveness of the implementation of sectoral programs "Zhasyl damu" for 2010-2014, audit for the use of funds allocated for the effective use, protection, conservation, restoration and sustainable use of marine biological resources, including sturgeons in the Caspian sea. There has also been assessed the effectiveness of the Program for Environmental Protection of the Republic of Kazakhstan for 2005 - 2007, and other monitoring and analytical activities.

So we can assume that sufficient foundation for the application of environmental audit has already been laid, it is necessary to make sufficient efforts for its further development, taking into account international best practices.

A. Dubitsky

*Deputy Head of Department of RSE
«Center for Financial Violations Research»*

Жаңа Ережелер – сыртқы мемлекеттік қаржылық бақылауды жүргізудің толықтай регламенттелуі

Экономиканы басқару тиімділігі көбінесе мемлекеттік қаржылық бақылауды жүзеге асыратын кадрлардың кәсіпқойлық дәрежесіне байланысты.

Мемлекеттік қаржылық бақылау жүйесі қызметкерлерінің өз дағдылары мен озық тәжірибемен жарақтануын тұрақты жетілдіруіне Республикалық бюджеттің атқарылуын бақылау жөніндегі есеп комитетінің барлық қажетті жағдайларды жасап отырғандығын атап өту қажет.

Есеп комитетінің қаржылық бақылаудың жоғарғы органы ретінде, одан әрі дамыту және тексеру комиссияларын әдіснамалық қолдауды іске асыру мақсатында, сыртқы мемлекеттік қаржылық бақылау жүргізудің Ережелері бекітілді.

Ережелер Қазақстан Республикасы Бюджет кодексінің 141-бабы 19) тармақшасын, «Республикалық бюджеттің атқарылуын бақылау жөніндегі есеп комитеті туралы Ережені бекіту туралы» 2002 жылғы 5 тамыздағы № 917 Президент Жарлығын, «Мемлекеттік қаржылық бақылау Стандарттарын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Президентінің 2009 жылғы 7 сәуірдегі № 788 Жарлығын іске асыру үшін әзірленді.

Ережелерде бақылау қызметін ұйымдастыру мен жүргізудің жоспарлаудан бастап шешімдерді іске асыруға дейінгі барлық процедуралары нақты жазылған. Олар 7 тараудан және 20-дан астам қосымшалардан тұрады. Оның ішінде жалпы ережелер; бақылау қызметін жоспарлау; бақылауға дайындық; бақылау жоспарын, бақылау бағдарламаларын, жұмыс жоспары мен тапсырмалар жасау; бақылау жүргізу; бақылау нәтижелері бойынша есептерді ресімдеу; мониторинг пен шешімдердің орындалуын бақылауды жүзеге асыру. Ережелер бақылау қызметінің жоспарлануы, бақылауға дайындық, бақылауды жүргізу, бақылау нәтижесі бойынша есептерді ресімдеу, мониторинг пен шешімдердің орындалуын бақылаудан бастап, бақылаудың бүкіл процестерін толық қамтиды.

Ережелер неғұрлым маңызды және жиі қолданылатын түсінік пен анықтауды орнықтыратын түсінік аппаратын белгіледі баянды етеді (сыртқы мемлекеттік қаржылық бақылау; бақылаушы; бақылау іс-шаралары; бақылау іс-шараларына дайындық принциптері; сапаны бақылау және басқалар).

Осы Ережелерде бақылау объектілерін алдын ала сапалы зерделеуге, оның нәтижесі бойынша бақылау бағдарламасына енгізу үшін нақты мәселелер анықталатын және тікелей бақылау объектісінде бақылау жүргізу мерзімін бірте-бірте қысқартуға болатын, растау қажет болатын сол мәселелерді бақылау объектісінде тексеруге негізгі түйін жасалды, ал бұл бақылау объектілеріндегі жүктемелерді азайтуға, бақылау объектісі қызметкерлерінің тексерушілерге (бақылаушылар) көңіл бөлмей, өз функциялары мен міндеттерін тиімді орындауларына жағдай жасауға,

бақылау объектілерінде заңнаманы бұзушылықтарға жол берілген себепті-тергеу, оның ішінде стратегиялық, бағдарламалық және басқа құжаттардың орындалмауы факторларын талдау бойынша талдамалық дағдыларды бақылаушылардың дамытуына мүмкіндік береді.

Одан басқа, Ережелерде бақылау актісін жасау, онда барлық бағдарламалық мәселелердің көрініс табуы, нормативтік құқықтық актілердің тармақтары мен баптарында бұзушылықтарды тіркеудің міндетті көрсетілуі (болуы), бұзылған ережелер, сондай-ақ бақылау актісінің ажырамас бөлігі болып табылатын материалдар сипаттамасы бойынша талаптар күшейтілді.

Енді бір жаңалық, әрбір қарсылық тармағы бойынша қабылданған және қабылданбаған дәлелдер көрсетіліп, бақылау объектісіне уәжделген жауап бағытымен бақылау актісіне (олардың болуы кезінде) қарсылықтарды қарастырудың нақты регламенттелген процедурасы болып табылады. Сондай-ақ бақылау қорытындысы және бақылаудың негізгі объектісіне (бюджеттік бағдарламалар әкімшісіне) бағытталатын жиынтық бұзушылықтар реестрі бойынша және бақылау іс-шараларының қорытынды құжаттары болып табылатын, Қаулы қабылданғанға дейін растайтын құжаттарды қосымшасымен негіздемелік ескертпелерді жіберуге келіспеу кезінде бақылау объектісіне мүмкіндік беретін қорытынды жобасымен танысу үшін бағыт болады.

Есеп комитетінің шет елдердің мемлекеттік қаржылық бақылау органдарымен жүргізген бірлескен және қосарланған бақылауды жүзеге асыруының нақты процедурасы бірінші рет регламенттелді.

Толықтай алғанда Ережелер сыртқы мемлекеттік қаржылық бақылау органдары сияқты, жоспарлау және бақылау іс-шараларын жүргізу кезінде оны бақылау объектілерінің де қызметін толықтай регламенттеуге бағытталған.

Т.Н. Ибрашов
Республикалық бюджеттің
атқарылуын бақылау жөніндегі есеп комитетінің
әдіснама бөлімінің меңгерушісі

Новые Правила – детальная регламентация проведения внешнего государственного финансового контроля

Эффективность управления экономикой во многом зависит от степени профессионализма кадров, осуществляющих государственный финансовый контроль.

Необходимо отметить, что Счетным комитетом по контролю за исполнением республиканского бюджета делается все необходимое, чтобы работники системы государственного финансового контроля постоянно совершенствовали свои навыки и овладевали передовым опытом.

В целях дальнейшего развития Счетного комитета, как высшего органа финансового контроля и реализации методологической поддержки ревизионных комиссий, утверждены Правила проведения внешнего государственного финансового контроля.

Необходимо отметить, что данные Правила разработаны для реализации подпункта 19) статьи 141 Бюджетного кодекса Республики Казахстан, Указа Президента от 5 августа 2002 года № 917 «Об утверждении Положения о Счетном комитете по контролю за исполнением республиканского бюджета», Указа Президента Республики Казахстан от 7 апреля 2009 года № 788 «Об утверждении Стандартов государственного финансового контроля».

В Правилах подробно расписаны все процедуры организации и проведения контрольной деятельности, начиная от планирования и до реализации решений. Они состоят из 7 глав и более 20-ти приложений. В том числе общие положения; планирование контрольной деятельности; подготовка к контролю; составление плана контроля, программы контроля, рабочего плана и поручений; проведение контроля; оформление отчетов по итогам контроля; осуществление мониторинга и контроля исполнения решений. Правила детально охватывают весь процесс контроля, начиная с планирования контрольной деятельности, подготовки к контролю, проведения контроля, оформления отчетов по итогам контроля, организации мониторинга и контроля исполнения решений.

Правила закрепляют определения понятийного аппарата, устанавливающий наиболее значимые и часто употребляемые понятия и определения (внешний государственный финансовый контроль; контролер; контрольное мероприятие; принципы подготовки к контрольному мероприятию; контроль качества и другое).

В данных Правилах основной акцент сделан на качественное предварительное изучение объектов контроля, по результатам которого определяются конкретные вопросы для включения в программу контроля и проверки на объекте контроля тех вопросов, которые необходимо подтвердить, тем самым постепенно будет сокращаться время проведения контроля непосредственно на объекте контроля, а это даст возможность уменьшить нагрузку на объекты контроля, работникам объекта контроля позволит эффективно исполнять свои функции и обязанности, не

отвлекаясь на проверяющих (контролеров), контролерам развивать аналитические навыки по анализу причинно-следственных факторов допущенных нарушений законодательства объектами контроля, в том числе неисполнения стратегических, программных и других документов.

Кроме того, в Правилах усилены требования по составлению акта контроля, отражению в нем всех программных вопросов, фиксации нарушений с обязательным указанием на пункты и статьи (при наличии) нормативных правовых актов, положения которых нарушены, а также описанию материалов, являющихся неотъемлемой частью акта контроля.

Еще одним новшеством является подробно регламентированная процедура рассмотрения возражений к акту контроля (при их наличии) с направлением мотивированного ответа объекту контроля с указанием принятых и непринятых доводов по каждому пункту возражения. А также направление для ознакомления проекта заключения по итогам контроля и сводного реестра нарушений направляемого основному объекту контроля (администратору бюджетных программ) и предоставляющего объекту контроля возможность при несогласии направления обоснованных замечаний с приложением подтверждающих документов до принятия Постановления, являющегося итоговым документом контрольного мероприятия.

Впервые регламентирована подробная процедура осуществления совместного и параллельного контроля, проводимого Счетным комитетом с органами государственного финансового контроля зарубежных стран.

В целом Правила направлены для детальной регламентации деятельности как органов внешнего государственного финансового контроля, так и объектов его контроля при планировании и проведении контрольных мероприятий.

Т.Н. Ибрашов
заведующий методологическим отделом
Счетного комитета по контролю за
исполнением республиканского бюджета

New Rules - detailed regulation of external public financial control

The effectiveness of economy management is largely dependent on the degree of professionalism of staff that is carrying out the state financial control.

It should be noted that the Accounts Committee for control over execution of the Republican Budget makes everything possible for the employees of state financial control to constantly improve their skills and master the best practices.

In terms of further development of the Accounts Committee, as the supreme audit institution and methodological support to the implementation of audit committees, the regulations of the external state financial control have been approved.

Rules are developed for the implementation of paragraph 19) of Article 141 of the Budget Code of the Republic of Kazakhstan, Presidential Decree as of August 5, 2002 № 917 "On Approval of the Accounts Committee for Control over Execution of the Republican Budget", the Decree of the President of the Republic of Kazakhstan on April 7, 2009 № 788 "On approval of the Standards of the state financial control".

The Regulations detailed all the procedures of the organization and monitoring activities conduct, from planning to implementation decisions. They consist of seven chapters and more than 20 annexes. Including the number of general provisions; control activities planning, preparation for inspection; planning control, the control program work plan and instructions, carrying out control; formulation of reports on the results of monitoring, monitoring and control of implementation of decisions. Detailed rules cover the whole control process from planning control activities, preparation to the control, carrying out control, processing of reports on the results of control and organization of monitoring and control of decisions implementation.

Terms are fixing definition of the conceptual apparatus that establishes the most important and frequently used terms and definitions (external state financial control, controller, control measure and the principles of preparation to the test event, quality control, etc.).

These Terms give focus on qualitative preliminary study of objects of control as a result of which specific items were set out to be included in the program of monitoring and verification of on-site monitoring of the issues that need to be confirmed, thus gradually reduces the time for monitoring on-site monitoring and it will provide an opportunity to reduce the load on the control objects, workers control object will effectively discharge their duties and responsibilities without being distracted by the inspectors

(supervisors), supervisors develop analytical skills to analyze the causal factors of the violations of law control objects, including non strategic, program and other documents.

In addition, the Terms strengthened requirements for developing an act of control, the reflection in it of all program issues, commit violations with the obligatory indication of the items and articles (if there are any) regulations, provisions of which have been violated, as well as the description of the materials that are an integral part of the act of control.

Another novelty is the detailed procedure of objections to the act of control (if there is any) with the direction of a reasoned response to the object of control, indicating accepted and unaccepted reasons for each objected item. Also the direction of the project to review the conclusion of the inspection and the summary list of violations addressed to the main object of control (administrator of budget programs), and providing the opportunity to control the object in the direction of reasonable disagreement comments with supporting documents to the adoption of the Resolution, which is the final document of the control measures.

There is the first regulated detailed procedure on implementation of the joint and parallel control by the Accounts Committee with the state financial control of foreign countries.

In general, the terms are directed to detailed regulation of the external activities not only state financial control but also objects of its monitoring in the planning and implementation of control measures.

T.N. Ibrashov

Head of Methodology Department of Accounts Committee for Control over Execution of the Republican Budget

Бірінші жарты жылдықта машина жасау саласындағы өндіріс көлемі

367

млрд. теңгені құрады.

Production volume of machinery manufacturing industry for the first half of the year made up KZT 367 bln.

млрд. тенге составил объем производства отрасли машиностроения за первое полугодие.

Квазимемлекеттік сектордың 60 субъектісі 2012 жылы млрд. теңге сомаға залал келтірді.

5

60 субъектов квазигосударственного сектора допустили убытки в сумме млрд. тенге за 2012 год.

60 quasi-state sector entities allowed losses of KZT 5 bln. in 2012.

2013 жылғы 6 айда Қазақстандағы жолаушы тасымалының көлемі ұлғайды.

6,8 %

На увеличился объем перевозок пассажиров в Казахстане за 6 мес. 2013 г.

6.8% increased volume of passenger traffic in Kazakhstan for 6 months in 2013.

256,9

млрд теңге. Есеп комитеті 2013 жылдың бірінші жарты жылдығында осындай сомаға бұзушылықтарды айқындады.

млрд тенге. На такую сумму Счетный комитет выявил нарушений за первое полугодие 2013 года

KZT bln. Accounts Committee has detected violations at this amount in the first half of 2013.

Соңғы жылдары шағын заң тұлғаларының жұмыс істейтін саны **27 %** өсті.

На 27% возросло число работающих малых юридических лиц за последний год.

27% increase for the last year in the number of small operating entities.

2013 жылғы маусымда ҚР экономиканы жалпы кредиттеу көлемі өсті.

На **1,7 %**

повысился общий объем кредитования экономики РК в июне 2013 г.

1.7% increase in Kazakhstan total economy crediting in June 2013.

Индустрияландыру картасы шеңберінде

57 машина жасау жобасы шамамен **197 млрд теңге** сомаға іске асырылады.

проектов машиностроения реализуется в рамках Карты индустриализации на общую сумму порядка **197 млрд. тенге.**

57 engineering projects are in the process of implementation within the framework of Industrialization Map amounting to KZT 197 bln.

2013 жылғы шілдеде Қазақстандағы тағам тауарларының бағасы

4,5 % өсті.

На 4,5% выросли цены на продовольственные товары в Казахстане в июле 2013 г.

4.5% increase in prices for food products in Kazakhstan in July 2013.

2013 жылғы шілдеде Қазақстандағы инфляция

0,2 % құрады.

0,2% составила инфляция в Казахстане в июле 2013 года.

Inflation rate in Kazakhstan made up 0.2% in July 2013.

2013 жылғы шілдеде Қазақстанда өмір сүру минимумының шамасы

18 267 теңге құрады.

Minimum subsistence level in Kazakhstan in July 2013 made up KZT 18,267

тенге составила величина прожиточного минимума в Казахстане в июле 2013 г.

ЖУРНАЛДЫҢ РЕДАКЦИЈАЛЫҚ КЕҢЕСІ: РЕДАКЦИОННЫЙ СОВЕТ ЖУРНАЛА:

Аслан Есболайұлы МУСИН
Редакциялық кеңес төрағасы - Республикалық бюджеттің атқарылуын бақылау жөніндегі есеп комитетінің төрағасы

Алданыш Арыстанғалиұлы НҰРЫМОВ
Редакциялық кеңес төрағасының орынбасары, э.ғ.д., профессор, ЕХЭА-ның академигі, Қазақ экономика, қаржы және халықаралық сауда университетінің «Қаржы» кафедрасы меңгерушісі

Александр Викторович ГОРЯИНОВ
Есеп комитетінің мүшесі

Алтай Болтайханұлы ЗЕЙНЕЛҒАБДИН
Есеп комитетінің мүшесі

Совхозбек Әбікешұлы ҚУЛМАҒАНБЕТОВ
Есеп комитетінің мүшесі

Молдағали Әбдіғалиұлы СӘТҚАЛИЕВ
Есеп комитетінің мүшесі

Сапархан Кесікбайұлы ОМАРОВ
Есеп комитетінің мүшесі

Константин Федорович ПЛОТНИКОВ
Есеп комитетінің мүшесі

Жансейіт СӘРСЕНҚҰЛОВ
Есеп комитетінің мүшесі

Ерлан Қабыкеноұлы ТҰРЛЫБЕКОВ
Есеп комитетінің мүшесі

Виктор Васильевич СУПРУН
Есеп комитетінің аппарат басшысы

Ертай ҚАДЫР
Мемлекеттік бақылау бөлімінің меңгерушісі

Юлия Федоровна ЭНГЕЛЬ
Заң бөлімінің меңгерушісі

Гүлжайна Жақсылыққызы ЕЛЕУСИНОВА
Ішкі аудит бөлімінің меңгерушісі

Алимжан Имтахунұлы ТОХТАСУНОВ
Бас редактор, Қаржылық бұзушылықтарды зерттеу жөніндегі орталықтың директоры

Аслан Еспулаевич МУСИН
Председатель редакционного совета - Председатель Счетного комитета по контролю за исполнением республиканского бюджета

Алданыш Арыстанғалиевич НУРУМОВ
Зам. председателя редакционного совета, д.э.н., профессор, академик МЭАЕ, заведующий кафедрой «Финансы» Казахского университета экономики, финансов и международной торговли

Александр Викторович ГОРЯИНОВ
Член Счетного комитета

Алтай Болтайханович ЗЕЙНЕЛЬГАБДИН
Член Счетного комитета

Совхозбек Абикешович КУЛМАҒАНБЕТОВ
Член Счетного комитета

Молдағали Абдугалиевич САТКАЛИЕВ
Член Счетного комитета

Сапархан Кесикбаевич ОМАРОВ
Член Счетного комитета

Константин Федорович ПЛОТНИКОВ
Член Счетного комитета

Жансеит САРСЕНКУЛОВ
Член Счетного комитета

Ерлан Кабыкенович ТУРЛЫБЕКОВ
Член Счетного комитета

Виктор Васильевич СУПРУН
Руководитель аппарата Счетного комитета

Ертай КАДЫР
Заведующий отделом государственного контроля

Юлия Федоровна ЭНГЕЛЬ
Заведующая юридическим отделом

Гүлжайна Жаксылыковна ЕЛЕУСИНОВА
Заведующая отделом внутреннего аудита

Алимжан Имтахунович ТОХТАСУНОВ
Главный редактор, директор Центра по исследованию финансовых нарушений

